Finansutskottets betänkande 1986/87:29

om kommunalekonomiska frågor (prop. 1986/87:100 bil. 9 Litt. E, förnyad behandling och 1986/87:150 bil. 1 mom. 10 och 15)

FiU 1986/87:29

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet det vid kammarbehandlingen den 24 april 1987 av riksdagen återförvisade ärendet rörande det kommunala skatteutjämningssystemet, skatteutjämningsavgiften och anslaget till kommunerna avseende kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning.

Utskottet föreslår att det nuvarande skatteutjämningssystemet bibehålls även för år 1988. Utskottet föreslår en statsfinansiell besparing genom att skatteutjämningsavgiften höjs år 1988 med 10 öre/skr. för både kommuner och landsting. För kommunerna föreslås dessutom att kompensationen för den slopade kommunala företagsbeskattningen reduceras med 90 kr. per invånare, vilket motsvarar närmare 700 milj. kr. i minskad kompensation. Det finansiella utrymmet i kommunsektorn reduceras genom de framlagda förslagen med 1 590 milj. kr.

Företrädarna för moderata samlingspartiet, centern och vänsterpartiet kommunisterna reserverar sig mot förslagen vad gäller skatteutjämningsavgiften och kompensationen för den slopade kommunala företagsbeskattningen och redovisar i reservationer förslag till alternativ utformning av åtgärder gentemot kommunsektorn.

Utskottet avstyrker dessutom i betänkandet ett antal motioner från den allmänna motionstiden om ändrad fördelning mellan specialdestinerade bidrag och skatteutjämningsbidrag. Företrädarna för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centern reserverar sig gemensamt mot utskottets beslut. Behandlade punkter och reservationer framgår av innehållsförteckningen.

Inledning

I betänkande FiU 1986/87:20 behandlade finansutskottet proposition 1986/87:100 bilaga 9 i vad avser Litt. E Bidrag och ersättningar till kommunerna. Vid kammarbehandlingen av betänkandet den 24 april 1987 beslöt riksdagen att återförvisa ärendet till utskottet för förnyad beredning. Utskottet behandlar i nu föreliggande betänkande det återförvisade ärendet samt proposition 1986/87:150 bilaga 1 mom. 10 och 15.

I detta betänkande behandlar utskottet

dels proposition 1986/87:100 (budgetpropositionen) bilaga 9 Finansdepartementet i vad avser Litt. E Bidrag och ersättningar till kommunerna,

dels proposition 1986/87:150 (kompletteringspropositionen) bilaga 1 Reviderad finansplan, i vad avser mom. 10 och 15,

dels de under allmänna motionstiden väckta motionerna

1986/87:Fi215 av Carl Bildt m.fl. (m) i vad avser yrkande 7,
1986/87:Fi217 av Alf Svensson (c) i vad avser yrkande 4,
1986/87:Fi223 av Anna Wohlin-Andersson och Marianne Karlsson (c) i vad avser yrkande 3,
1986/87:Fi228 av Olof Johansson m.fl. (c) i vad avser yrkande 7,
1986/87:Fi301 av Anita Bråkenhielm m.fl. (m),
1986/87:Fi302 av Lars Werner m.fl. (vpk),
1986/87:Fi303 av Bertil Danielsson och Ewy Möller (m),
1986/87:Fi304 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c),
1986/87:Fi305 av Bo Lundgren m.fl. (m, fp, c),
1986/87:Fi306 av Olle Grahn m.fl. (fp, m, c),
1986/87:Fi307 av Mona Saint Cyr och Ewy Möller (m),
1986/87:Fi308 av Olof Johansson m.fl. (c),
1986/87:Fi309 av Stina Gustavsson m.fl. (c, fp, m),
1986/87:Fi310 av Elver Jonsson och Lars Sundin (fp),
1986/87:Fi311 av Ingrid Hasselström Nyvall (fp),
1986/87:Fi312 av Mona Saint Cyr (m),
1986/87:Fi313 av Rolf Kenneryd m.fl. (c, m),
1986/87:Fi314 av Gunilla André och Bengt Kindbom (c),
1986/87:Fi315 av Olle Svensson m.fl. (s),
1986/87:Fi316 av Åke Wictorsson m.fl (s),
1986/87:Fi317 av Birger Rosqvist m.fl (s),
1986/87:Fi318 av Jan Fransson m.fl. (s),
1986/87:Fi319 av Göran Magnusson m.fl. (s),
1986/87:Fi320 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) i vad avser yrkandena 2–6,
1986/87:Fi321 av Christer Eirefelt och Margareta Fogelberg (fp),
1986/87:Fi322 av Kersti Johansson och Rune Backlund (c) och
1986/87:Sk386 av Alf Svensson (c) i vad avser yrkande 10,

dels de med anledning av proposition 150 väckta motionerna

1986/87:Fi112 av Carl Bildt m.fl. (m) i vad avser yrkande 16,
1986/87:Fi113 av Olof Johansson m.fl. (c) i vad avser yrkande 25,
1986/87:Fi116 av Lars Werner m.fl. (vpk) i vad avser yrkandena 9–11.

Skrivelser i ärendet har inkommit från Bräcke kommun, Heby kommun, Mullsjö kommun, Svenska kommunförbundets länsavdelning i Blekinge, Norrländska länsavdelningarnas samarbetsdelegation och Svenska kommunförbundet samt en gemensam skrivelse från landshövdingarna i Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Utskottet har under ärendets behandling gjort studiebesök i vissa kommuner och landstingskommuner i Kalmar län, Stockholms län och Kopparbergs län.

Propositionernas förslag

I *proposition 100 bilaga 9* (finansdepartementet) har regeringen – efter föredragning av statsrådet Kjell-Olof Feldt – under Litt. E Bidrag och ersättningar till kommunerna (s. 87–105) föreslagit riksdagen att

dels anta i propositionen framlagda förslag till

1. lag om skatteutjämning,
2. lag om ändring i uppbördslagen (1983:272),
3. lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,
4. lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.,
5. lag om ändring i lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m.m.,

dels till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 12 681 000 000 kr.,

dels till Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 1 569 000 000 kr.

Propositionens lagförslag har följande lydelse:

1 Förslag till

Lag om skatteutjämning

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Landstingskommun och kommun kan få skatteutjämningsbidrag och skall betala skatteutjämningsavgift enligt denna lag.

2 § I lagen förstås med

skatteutjämningsår det år under vilket skatteutjämningsbidraget utbetalas och skatteutjämningsavgiften betalas,

eget skatteunderlag antalet skattekronor enligt taxeringsnämndens beslut om taxering till kommunal inkomstskatt året före skatteutjämningsåret,

egen skattekraft skatteunderlag per kyrkobokförd invånare vid ingången av året före skatteutjämningsåret,

medelskattekraft skatteunderlaget för riket per kyrkobokförd invånare vid ingången av året före skatteutjämningsåret,

garanterad skattekraft det procenttal av medelskattekraften som motsvaras av landstingskommunens eller kommunens grundgaranti enligt 3 och 4 §§ justerad enligt 5 §,

garanterat skatteunderlag det antal skattekronor som motsvarar den garanterade skattekraften,

tillskott av skatteunderlag det antal skattekronor varmed det egna skatteunderlaget understiger det garanterade skatteunderlaget.

Grundgaranti och garanterad skattekraft

3 § För landstingskommun gäller följande skattekraft i procent av medelskattekraften som grundgaranti.

Landstingskommuner	Grundgaranti
Norrbottens läns landstingskommun	139
Västerbottens läns landstingskommun	127
Jämtlands läns landstingskommun	123
Västernorrlands läns landstingskommun	113
Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs läns landstingskommuner	105
Blekinge läns landstingskommun	103
Örebro och Västmanlands läns landstingskommuner	101
Övriga landstingskommuner	97

4 § För kommun gäller följande skattekraft i procent av medelskattekraften som grundgaranti.

Län	Kommuner	Grundgaranti
Stockholms	Samtliga	97
Uppsala	Enköping, Håbo och Uppsala	97
	Östhammar	105
	Tierp och Älvkarleby	107
Södermanlands	Samtliga	97
Östergötlands	Finspång, Linköping, Mjölby, Motala, Norrköping, Söderköping, Vadstena, Åtvidaberg och Ödeshög	97
	Boxholm, Kinda och Ydre	101
	Valdermarsvik	109
Jönköpings	Samtliga	97
Kronobergs	Alvesta, Ljungby, Växjö och Älmhult	97
	Markaryd	101
	Lessebo, Tingsryd och Uppvidinge	105
Kalmar	Samtliga utom Hultsfred och Högsby	97
	Hultsfred	99
	Högsby	103
Gotlands	Gotland	117
Blekinge	Samtliga	103
Kristianstads	Samtliga	97
Malmöhus	Samtliga	97
Hallands	Samtliga	97
Göteborgs och Bohus	Göteborg, Härryda, Kungälv, Munkedal, Mölndal, Orust, Partille, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Tjörn	97
	Lysekil, Stenungsund och Uddevalla	101
	Öckerö	107
Älvsborgs	Ale, Alingsås, Borås, Herrljunga, Lerum, Lilla Edet, Mark, Mellerud, Svenljunga, Tranemo, Trollhättan, Ulricehamn, Vårgårda och Vänersborg	97
	Färgelanda	101
	Åmål	105
	Bengtsfors och Dals-Ed	107
Skaraborgs	Samtliga utom Gullspång	97
	Gullspång	103
Värmlands	Karlstad	103
	Hammarö	105
	Arvika, Eda, Filipstad, Forshaga, Grums, Hagfors, Kil, Kristinehamn, Munkfors, Storfors, Sunne, Säffle och Årjäng	107
	Torsby	113
Örebro	Hallsberg och Kumla	101
	Askersund, Laxå och Örebro	103
	Degerfors och Karlskoga	105
	Hällefors, Lindesberg och Nora	107
	Ljusnarsberg	109

Län	Kommuner	Grund-garanti
Västmanlands	Västerås	97
	Arboga, Heby, Kungsör, Köping och Sala	99
	Hallstahammar och Surahammar	103
	Fagersta och Norberg	107
	Skinnskatteberg	109
Kopparbergs	Falun	103
	Borlänge	105
	Avesta, Hedemora, Ludvika, Smedjebacken och Säter	107
	Gagnef, Leksand, Rättvik och Vansbro	109
	Mora	111
	Orsa	113
	Malung	117
	Älvdalen	133
Gävleborgs	Gävle	103
	Sandviken	105
	Hofors, Hudiksvall, Nordanstig och Ockelbo	109
	Bollnäs, Ovanåker och Söderhamn	111
	Ljusdal	117
Västernorrlands	Härnösand, Sundsvall och Timrå	113
	Kramfors och Örnsköldsvik	115
	Ånge	119
	Sollefteå	125
Jämtlands	Östersund	113
	Berg och Bräcke	125
	Krokom och Ragunda	127
	Härjedalen och Åre	131
	Strömsund	135
Västerbottens	Umeå	115
	Nordmaling, Robertsfors och Skellefteå	117
	Bjurholm, Vindeln och Vännäs	125
	Norsjö	131
	Malå	133
	Lycksele	135
	Sorsele, Storuman och Vilhelmina	143
	Dorotea och Åsele	145
Norrbottens	Luleå och Piteå	125
	Haparanda och Kalix	131
	Boden och Älvsbyn	133
	Arvidsjaur	139
	Gällivare och Kiruna	141
	Arjeplog, Jokkmokk och Överkalix	143
	Övertorneå	145
	Pajala	149

5 § Med utgångspunkt i grundgarantin enligt 3 och 4 §§ beräknas årligen den garanterade skattekraften. Denna utgörs av grundgarantin med tillägg eller avdrag för landstingskommun för åldersstrukturens inverkan på landstingskommunens kostnader och för kommun för åldersstrukturens och den sociala strukturens inverkan på kommunens kostnader. För lands-

tingskommun och kommun som inte ingår i landstingskommun skall hänsyn tas till skillnader i fråga om kostnader för sjukvård. För kommun skall hänsyn tas till skillnader i fråga om kostnader för barnomsorg, grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg, kommunalt bostadstillägg till folkpension, socialbidrag samt statskommunala bostadsbidrag.

I fråga om landstingskommun och kommun vars folkmängd senaste tioårsperioden har minskat skall tillägg göras för den befolkningsminskning som överstiger fem procent.

Skatteutjämningsbidrag

6 § Landstingskommun och kommun får skatteutjämningsbidrag, om det egna skatteunderlaget understiger det garanterade skatteunderlaget. Bidraget motsvarar tillskottet av skatteunderlag multiplicerat med skattesatsen för skatteutjämningsåret i den mån denna inte överstiger för landstingskommun 13 kronor 50 öre per skattekrona, för kommun som ingår i landstingskommun 16 kronor per skattekrona och för annan kommun 29 kronor 50 öre per skattekrona.

7 § Regeringen får efter ansökan bevilja extra skatteutjämningsbidrag. Ansökan inges till länsstyrelsen senast den 31 mars året före skatteutjämningsåret.

Skatteutjämningsavgift

8 § Skatteutjämningsavgiften består av grundavgift och tilläggsavgift. Tilläggsavgift betalas endast om den egna skattekraften överstiger 130 % av medelskattekraften.

9 § Grundavgiften beräknas på summan av eget skatteunderlag och tillskott av skatteunderlag och är för varje skattekrona

10 öre för landstingskommun och

23 öre för kommun.

10 § Tilläggsavgiften beräknas på eget skatteunderlag och är

5 kronor per skattekrona till den del underlaget överstiger vad som motsvarar 130 men inte överstiger vad som motsvarar 135 procent av medelskattekraften,

6 kronor per skattekrona till den del underlaget överstiger vad som motsvarar 135 men inte överstiger vad som motsvarar 145 procent av medelskattekraften,

8 kronor per skattekrona till den del underlaget överstiger vad som motsvarar 145 procent av medelskattekraften.

Gemensamma bestämmelser

11 § Ändras rikets indelning i landstingskommuner eller kommuner beräknas tillskott av skatteunderlag och skatteutjämningsavgift på grundval av den indelning som gäller vid skatteutjämningsårets ingång.

12 § Länsskattemyndigheten fastställer tillskott av skatteunderlag och skatteutjämningsavgift samt lämnar senast den 25 januari skatteutjämningsåret landstingskommun och kommun uppgift om tillskottets storlek och avgiftens belopp.

Till ledning för landstingskommuns och kommuns budgetarbete skall

länsskattemyndigheten senast den 10 september året för skatteutjämningsåret lämna landstingskommun och kommun uppgift om uppskattat tillskott av skatteunderlag och uppskattad skatteutjämningsavgift.

13 § Statistiska centralbyrån fastställer medelskattekraften senast den 31 december året före skatteutjämningsåret.

14 § I fråga om utbetalning av skatteutjämningsbidrag under skatteutjämningsåret tillämpas bestämmelserna i lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.

Skatteutjämningsavgiften skall betalas med en tolftedel varje månad genom avräkning mot fordran enligt 4 § nyssnämnda lag. Vid avräkningen får på motsvarande sätt som där anges beräknade belopp användas i månaderna januari och februari samt jämkning med anledning av detta ske i mars månad.

15 § Statistiska centralbyråns eller länsskattemyndighets beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987 och tillämpas första gången i fråga om skatteutjämningsåret 1988 om inte annat följer av punkterna 2–5 nedan.

2. Genom lagen upphävs lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag och lagen (1985: 533) om skatteutjämningsavgift. De upphävda lagarna tillämpas dock alltjämt i fråga om skatteutjämningsbidrag för år 1987 och tidigare år respektive skatteutjämningsavgift för åren 1986 och 1987.

3. För skatteutjämningsåret 1988 gäller att grundgarantin inte för någon landstingskommun eller kommun får understiga grundgarantin för bidragsåret 1987 minskad med tre procentenheter.

4. För skatteutjämningsåret 1989 gäller dels att grundgarantin inte för någon landstingskommun eller kommun får understiga grundgarantin för bidragsåret 1988 minskad med tre procentenheter, dels att grundgarantin inte får understiga 98 procent av medelskattekraften.

5. Grundavgiften är, i stället för vad som sägs i 9 §, för varje skattekrona

skatteutjämningsåret 1988:
20 öre för landstingskommun
33 öre för kommun
skatteutjämningsåret 1989:
15 öre för landstingskommun
28 öre för kommun.

Lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272)

Härigenom föreskrivs att 52 § och 54 § 1 mom. uppbördslagen (1953: 272)[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
52 §[2]	
Skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall betalas genom insättning på skattepostgirokonto hos länsskattemyndigheten i det län där arbetsgivaren är registrerad för inbetalning och redovisning av arbetstagares skatt. Är arbetsgivaren ej registrerad, skall skatten betalas till länsskattemyndigheten i det län där arbetsgivaren är bosatt	Skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall betalas genom insättning på skattepostgirokonto hos länsskattemyndigheten i det län där arbetsgivaren är registrerad för inbetalning och redovisning av arbetstagares skatt. Är arbetsgivaren ej registrerad, skall skatten betalas till länsskattemyndigheten i det län där arbetsgivaren är bosatt. *Inbetalning från landstingskommun och kommun skall dock, såvitt gäller preliminär A-skatt, ske genom avräkning mot fordran enligt 4 § lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.*

Sådan preliminär A-skatt eller kvarstående skatt, som ej har innehållits genom skatteavdrag, preliminär B-skatt samt tillkommande skatt skall betalas genom insättning på skattepostgirokonto hos den länsskattemyndighet till vilken skatten skall betalas enligt skattsedel.

Insättning enligt första eller andra stycket kan göras också genom inbetalning hos de banker, med vilka regeringen har träffat avtal därom.

Om arbetsgivare eller skattskyldig ej vet till vilken länsskattemyndighet inbetalning skall göras, skall skatten sättas in på skattepostgirokonto hos länsskattemyndigheten i det län där arbetsgivaren respektive den skattskyldige är bosatt.

Betalas skatt genom girering från postgirokonto, skall skatten anses vara inbetald den dag då gireringshandlingarna kom in till postanstalt. Statlig myndighet, som använder det centrala redovisningssystemet (system S) för betalning av skatt, skall anses ha betalt den dag då uppdrag att betala skatten sändes till redovisningscentral i systemet.

Inbetalning av skatt sker kostnadsfritt.

54 §	
1 mom.[3] En arbetsgivare, som har gjort skatteavdrag för preliminär A-skatt eller utgett lön för vilken *månadsavgift* skall redovisas enligt lagen (1984: 668) om uppbörd	1 mom. En arbetsgivare, som har gjort skatteavdrag för preliminär A-skatt eller utgett lön för vilken *månadsavgift* skall redovisas enligt lagen (1984: 668) om uppbörd

[1] Lagen omtryckt 1972: 75.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 771.
[2] Senaste lydelse 1986: 1288.
[3] Senaste lydelse 1986: 1288.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
av socialavgifter från arbetsgivare skall utan anmaning lämna uppgift (uppbördsdeklaration) om detta till den länsskattemyndighet som avses i 52 § första stycket. Arbetsgivare som avses i 3 § andra stycket sista meningen lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare skall dock lämna deklarationen till länsskattemyndigheten i Stockholms län. Deklaration skall lämnas senast den 18 i uppbördsmånaden efter den månad då skatteavdraget gjordes eller lönen utgavs.	av socialavgifter från arbetsgivare skall utan anmaning lämna uppgift (uppbördsdeklaration) om detta till den länsskattemyndighet som avses i 52 § första stycket. Arbetsgivare som avses i 3 § andra stycket sista meningen lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare skall dock lämna deklarationen till länsskattemyndigheten i Stockholms län. Deklaration skall lämnas *av landstingskommun och kommun senast den 12 och av annan arbetsgivare* senast den 18 i uppbördsmånaden efter den månad då skatteavdraget gjordes eller lönen utgavs.

Efter anmaning av länsskattemyndigheten eller lokal skattemyndighet är också den, som inte är deklarationsskyldig enligt första stycket, skyldig att avge uppbördsdeklaration.

Uppbördsdeklaration skall avges på heder och samvete samt avfattas på blankett enligt fastställt formulär.

Uppbördsdeklaration skall upptaga

1) arbetsgivarens personnummer, organisationsnummer eller särskilda redovisningsnummer;

2) uppgift om den tid för vilken redovisning lämnas;

3) det belopp som har dragits av för preliminär A-skatt;

4) sådan utgiven avgiftspliktig lön eller ersättning som avses i 2 kap. 3 § lagen (1981:691) om socialavgifter, dock inräknat det belopp som avses i punkt 5;

5) det belopp med vilket avdrag görs enligt 6 § lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare;

6) den lön eller ersättning på vilken månadsavgiften beräknas;

7) månadsavgiftens belopp;

8) summan av skatt enligt punkt 3 och avgift enligt punkt 7.

En arbetsgivare, som har gjort skatteavdrag för kvarstående skatt, skall lämna uppgift *(uppbördsdeklaration för kvarstående skatt)* om detta. Sådan deklaration skall lämnas senast den 18 i uppbördsmånaden april och upptaga, förutom uppgift som avses i fjärde stycket 1, det belopp som dragits av för kvarstående skatt. I övrigt gäller i tillämpliga delar vad som sägs i första–tredje styckena.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

Lag om ändring i lagen (1984: 668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare

Härigenom föreskrivs att 9 och 14 §§ lagen (1984: 668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 §[1]	
Månadsavgiften skall betalas till den länsskattemyndighet till vilken uppbördsdeklaration skall lämnas och inom den tid som gäller för deklarationens avlämnande. I övrigt skall bestämmelserna i 52 § uppbördslagen (1953: 272) om inbetalning tilllämpas.	Månadsavgiften skall betalas till den länsskattemyndighet till vilken uppbördsdeklaration skall lämnas och inom den tid som gäller för deklarationens avlämnande. I övrigt skall bestämmelserna i 52 § uppbördslagen (1953: 272) om inbetalning tillämpas. *Vad där sägs om inbetalning från landstingskommun och kommun av preliminär A-skatt som innehållits genom skatteavdrag gäller också i fråga om månadsavgift.*
Har en arbetsgivare betalat in ett lägre belopp än som enligt uppbördsdeklarationen skall betalas som arbetsgivaravgifter och innehållen skatt skall beloppet i första hand räknas som betalning av den innehållna skatten.	
14	
Kvarstående avgift skall betalas senast den 1 mars året efter utgiftsåret i den ordning som gäller för inbetalning av månadsavgift.	Kvarstående avgift skall betalas senast den 1 mars året efter utgiftsåret i den ordning som gäller för inbetalning av månadsavgift. *Vad som sägs i 52 § första stycket sista meningen uppbördslagen (1953: 272) gäller dock inte i fråga om kvarstående avgift.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

[1] Senaste lydelse 1986: 1388.

Lag om ändring i lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.

Härigenom föreskrivs att 1, 4 och 4 a §§ lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[2]	
Skattesatsen för kommuns och annan menighets uttag av skatt skall bestämmas i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som enligt länsskattemyndighetens beräkning kommer att påföras de skattskyldiga vid taxeringen det år skattesatsen skall fastställas, ökat med det antal skattekronor, som staten uppskattas skola tillskjuta enligt *lagen (1979:362) om skatteutjämningsbidrag.*	Skattesatsen för kommuns och annan menighets uttag av skatt skall bestämmas i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som enligt länsskattemyndighetens beräkning kommer att påföras de skattskyldiga vid taxeringen det år skattesatsen skall fastställas, ökat med det antal skattekronor, som staten uppskattas skola tillskjuta enligt *lagen (1987:000) om skatteutjämning.*

Om enligt 4 kap. 4 § andra stycket kommunallagen (1977: 179) eller 6 kap. 4 § tredje stycket lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter annan skattesats slutligt fastställs än den som har bestämts tidigare, skall den nya skattesatsen om möjligt bestämmas med hänsyn till det antal skattekronor och skatteören som har påförts de skattskyldiga vid taxeringen det år skattesatsen skall fastställas.

4 §[3]

Kommun är berättigad att under visst år av staten uppbära kommunalskatt med belopp som motsvarar vad som skulle utgå på grundval av antalet skattekronor och skatteören i kommunen enligt taxeringsnämndens beslut vid det föregående årets (taxeringsåret) taxering, beräknat efter den skattesats som har bestämts för året före taxeringsåret.

Har enligt 4 kap. 4 § kommunallagen (1977: 179) annan skattesats slutligt fastställts än den som har bestämts tidigare, skall till grund för utbetalningen läggas den utdebitering som har bestämts i samband med att budgeten fastställdes.

Kommunen är berättigad att under visst år av staten såsom förskott uppbära ett belopp som motsvarar produkten av den skattesats som har beslutats för året och det antal skattekronor och skatteören, som enligt taxeringsnämnds beslut rörande det föregående årets taxering till kommunal inkomstskatt har påförts de skattskyldiga. Det nu nämnda beloppet ingår i kommunens fordran hos staten vid ingången av året näst efter det år, då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den kommunalskatt, som kommunen har rätt att uppbära av staten på grundval av taxeringen under

[1] Lagen omtryckt 1973: 437.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1977: 191.
[2] Senaste lydelse 1986: 1315.
[3] Senaste lydelse 1986: 1315.

året efter det år, då förskottet utanordnas enligt bestämmelserna i femte stycket.

Är antalet hos länsskattemyndigheten registrerade kyrkobokförda invånare i kommunen vid mitten av augusti månad taxeringsåret större än det var vid mitten av augusti månad två år tidigare, skall förskott, beräknat enligt tredje stycket, ökas i förhållande till ökningen i kommunens invånarantal mellan de angivna tidpunkterna. Sådant ökat förskott ingår i kommunens fordran hos staten och avräknas enligt tredje stycket. Länsskattemyndigheten skall senast den 10 september lämna kommunen uppgift om det invånarantal och det däremot svarande beräknade antalet skattekronor och skatteören, som skall ligga till grund för ökningen av förskottet.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos staten enligt denna paragraf, *skall länsskattemyndigheten under samma år utanordna till kommunen* med en *tjugofjärdedel den 18 och en tjugofjärdedel den 20* i varje kalendermånad. Är kommunens fordran icke uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall *vid dessa tillfällen utbetalas* samma belopp som *har utbetalats* i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att *utbetalning* skall *ske med* annat belopp. Om något av de belopp som *utbetalades* i månaderna januari och februari inte motsvarar en tolftedel av kommunens fordran, skall den jämkning som *föranledes härav* ske i fråga om *det belopp, som utbetalas* i mars månad.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos staten enligt denna paragraf, *fördelas* med en *tolftedel på* varje kalendermånad. *Vad som återstår, sedan avräkning har skett enligt 52 § uppbördslagen (1953:272), 16 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension, 9 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare och 14 § lagen (1987:000) om skatteutjämning, skall länsskattemyndigheten utanordna till kommunen den 20 i månaden.* Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall *utbetalningarna dessa månader grundas på* samma belopp som *utbetalningen* i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att *utbetalningen* skall *grundas på ett* annat belopp. Om något av de belopp som *utbetalningen* i månaderna januari och februari *grundats på* inte motsvarar en tolftedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds *av detta* ske i fråga om *utbetalningen* i mars månad.

Vad som har sagts om kommunalskatt tillämpas på motsvarande sätt i fråga om landstingsskatt.

4 a §[4]

Församling är berättigad att under visst år av staten uppbära församlingsskatt med belopp som motsvarar vad som skulle utgå på grundval av antalet skattekronor och skatteören i församlingen enligt taxeringsnämndens beslut vid det föregående årets (taxeringsåret) taxering, beräknat efter den skattesats som har bestämts för året före taxeringsåret. Har skattskyldig enligt lagen (1951: 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som inte tillhör svenska kyrkan åtnjutit lindring i skattskyldigheten till församlingen, skall belopp, som församlingen annars skulle ha varit berättigad att uppbära av staten, nedsättas i motsvarande mån.

Har enligt 6 kap. 4 § lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter annan skattesats slutligt fastställts än den som har bestämts tidigare, skall till grund för utbetalningen läggas den utdebitering som har bestämts i samband med att budgeten fastställdes.

Församling är berättigad att under visst år av staten såsom förskott uppbära ett belopp som motsvarar produkten av den skattesats som har beslutats för året och det antal skattekronor och skatteören, som enligt taxeringsnämnds beslut rörande det föregående årets taxering till kommunal inkomstskatt har påförts de skattskyldiga. Det nu nämnda beloppet ingår i församlingens fordran hos staten vid ingången av året efter det år, då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den församlingsskatt, som församlingen har rätt att uppbära av staten på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör församlingens fordran hos staten enligt denna paragraf skall länsskattemyndigheten under samma år utanordna till församlingen med en *tjugofjärdedel* den 18 *och en tjugofjärdedel den 20* i varje kalendermånad. Är församlingens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall vid dessa tillfällen utbetalas samma belopp som har utbetalats i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Om något av de belopp som utbetalades i månaderna januari och februari inte motsvarar en tolftedel av församlingens fordran, skall den jämkning som föranleds härav ske i fråga om det belopp, som utbetalas i mars månad.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör församlingens fordran hos staten enligt denna paragraf skall länsskattemyndigheten under samma år utanordna till församlingen med en *tolftedel* den 18 i varje kalendermånad. Är församlingens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall vid dessa tillfällen utbetalas samma belopp som har utbetalats i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Om något av de belopp som utbetalades i månaderna januari och februari inte motsvarar en tolftedel av församlingens fordran, skall den jämkning som föranleds härav ske i fråga om det belopp, som utbetalas i mars månad.

Vad som har sagts om församling tillämpas på motsvarande sätt i fråga om kyrklig samfällighet.

---

[4] Senaste lydelse 1986: 1315.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987. Intill den 1 januari 1988 skall dock hänvisningen i 1 § första stycket avse lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag och hänvisningen i 4 § femte stycket till 14 § lagen (1987: 000) om skatteutjämning avse 8 § lagen (1985: 533) om skatteutjämningsavgift.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982: 221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m.

Härigenom föreskrivs att 1 c § lagen (1982: 221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m. skall ha följande lydelse.

1 c §[1]

Vid bestämmande av det förskott på kommunalskatt, landstingsskatt och församlingsskatt enligt 4 och 4 a §§ lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m. som skall utbetalas under åren 1987 och 1988 samt av skatteunderlag för *bidragsåren 1987 och 1988* enligt lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag skall beräkningen grundas på ett justerat skatteunderlag enligt följande.	Vid bestämmande av det förskott på kommunalskatt, landstingsskatt och församlingsskatt enligt 4 och 4 a §§ lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m. som skall utbetalas under åren 1987 och 1988 samt av skatteunderlag för *bidragsåret* 1987 enligt lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag *och för skatteutjämningsåret 1988 enligt lagen (1987: 000) om skatteutjämning* skall beräkningen grundas på ett justerat skatteunderlag enligt följande.

Antalet skattekronor och skatteören enligt taxeringsnämndens beslut vid 1986 respektive 1987 års taxering skall omräknas till det antal som kan beräknas ha blivit påfört om grundavdraget enligt 48 § 2 mom. första stycket kommunalskattelagen (1928: 370) hade uppgått till 8 300 respektive 9 600 kronor vid nämnda taxeringar.

Vid bestämmande av skattesats för åren 1987 och 1988 skall bestämmelserna i denna paragraf beaktas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

[1] Senaste lydelse 1986: 494.

I *proposition 150 bilaga 1* (finansdepartementet) har regeringen – efter föredragning av statsrådet Kjell-Olof Feldt – föreslagit riksdagen att

10. med ändring av tidigare förslag till Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen för budgetåret 1987/88 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 391 000 000 kr.,

15. till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. för budgetåret 1987/88 under sjunde huvudtiteln utöver i proposition 1986/87:100 bil. 9 föreslaget förslagsanslag anvisa ytterligare 150 000 000 kr.

Motionsyrkandena

Skatteutjämningssystemet

1986/87:Fi113 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

25. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om nytt bidragssystem för kommunerna i enlighet med vad som i motionen anförts.

1986/87:Fi215 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

7. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förändringar av det kommunala skatteutjämningssystemet, i enlighet med vad som i motionen föreslagits, i sådan tid att förändringarna kan träda i kraft fr.o.m. den 1 januari 1988.

1986/87:Fi217 av Alf Svensson (c) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära ett nytt förslag till kommunalskatteutjämningssystem i enlighet med vad som i motionen anförts.

1986/87:Fi223 av Anna Wohlin-Andersson och Marianne Karlsson (c) vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:A466 – yrkas

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om skatteutjämningssystemet.

1986/87:Fi301 av Anita Bråkenhielm m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen med avslag på regeringens förslag till förändrat system för kommunalskatteutjämning hos regeringen begär nytt förslag i enlighet med de riktlinjer som i motionen anförts.

1986/87:Fi302 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1986/87:100 vad avser förslag om revidering av skatteutjämningssystemet,

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till omarbetade övergångsbestämmelser för skatteutjämningssystemet i enlighet med vad som anförs i motionen, varvid systemets anpassning för övergång till en enhetlig skatt för stat och kommuner beaktas.

1986/87:Fi303 av Bertil Danielsson och Ewy Möller (m) vari yrkas att riksdagen beslutar avvisa regeringens förslag om revidering av det kommunala skatteutjämningssystemet.

1986/87:Fi304 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag i budgetpropositionens bilaga 9 om ändringar i lagen om kommunal skatteutjämning.

1986/87:Fi305 av Bo Lundgren m.fl. (m, fp, c) vari yrkas att riksdagen med avslag på regeringens förslag om ändrat skatteutjämningssystem som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande systemets framtida utformning.

1986/87:Fi308 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till nytt kommunalt skatteutjämningssystem för 1988,

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till provisoriskt skatteutjämningssystem för 1988 med den inriktning som anges i motionen.

1986/87:Fi309 av Stina Gustavsson m.fl. (c, fp, m) vari yrkas att riksdagen beslutar avslå förslaget om kommunal skatteutjämning samt hos regeringen begär nytt förslag utifrån vad som i motionen anförts.

1986/87:Fi310 av Elver Jonsson och Lars Sundin (fp) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen anhåller att nuvarande regler för skatteutjämning mellan kommunerna får, i avvaktan på den under 1 begärda helhetslösningen, gälla tills vidare.

1986/87:Fi311 av Ingrid Hasselström Nyvall (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen yrkar avslag på förslaget till nytt skatteutjämningssystem.

1986/87:Fi312 av Mona Saint Cyr (m) vari yrkas att riksdagen, med avslag på regeringens förslag om skatteutjämning, anhåller om nytt förslag snarast som bättre beaktar de enskilda kommunernas faktiska förhållanden.

1986/87:Fi313 av Rolf Kenneryd m.fl. (c, m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till nytt kommunalt skatteutjämningssystem,

2. att riksdagen beslutar att begära att regeringen skyndsamt utarbetar och förelägger riksdagen förslag till ett nytt kommunalt skatteutjämningssystem med i motionen angiven inriktning,

3. att riksdagen beslutar att nuvarande skatteutjämningssystem/regler får gälla tills vidare i avvaktan på denna helhetslösning.

1986/87:Fi314 av Gunilla André och Bengt Kindbom (c) vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:Ub680 – yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag till förändringar av den kommunala skatteutjämningen.

1986/87:Fi320 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

3. att riksdagen avslår regeringens förslag till nytt skatteutjämningssystem och därav föranledda lagändringar,

1986/87:Fi321 av Christer Eirefelt och Margareta Fogelberg (fp) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag till nytt skatteutjämningssystem.

1986/87:Fi322 av Kersti Johansson och Rune Backlund (c) vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:A498 – yrkas att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till nytt kommunalt skatteutjämningssystem.

1986/87:Sk386 av Alf Svensson (c) vari yrkas

10. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till ändring av reglerna för skatteutjämning enligt vad som anförts i motionen.

Skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner

1986/87:Fi304 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar justera lagen om kommunal skatteutjämning, så att Kalmar län i likhet med Blekinge garanteras en grundgaranti på minst 103 % av medelskattekraften.

1986/87:Fi315 av Olle Svensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att Eskilstuna får grundgarantin höjd i enlighet med vad som gäller för kommuner i Bergslagsområdet, och att i övrigt de synpunkter tillgodoses som i motionen anförts om behovet av förändringar i systemet för kommuner i Södermanlands län.

1986/87:Fi318 av Jan Fransson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av skatteutjämning för Gullspångs kommun.

Regional skatteutjämning

1986/87:Fi316 av Åke Wictorsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att det statliga skatteutjämningssystemet kompletteras med en regional skatteutjämning av det slag som för närvarande finns i Stockholms län, varvid resurser överförs till landstingen genom minskning av den statliga skatteutjämningsavgiften.

Extra skatteutjämningsbidrag

1986/87:Fi317 av Birger Rosqvist m.fl. (s) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande behovet av extra skatteutjämningsbidrag utöver regeringens förslag.

1986/87:Fi319 av Göran Magnusson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av att ytterligare medel tillförs anslaget Extra skatteutjämningsbidrag för att därigenom lindra övergångsproblemen för de i motionen nämnda kommunerna.

Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.

1986/87:Fi116 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

10. att riksdagen till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. för budgetåret 1987/88 under sjunde huvudtiteln utöver i proposition 1986/87:100 bilaga 9 föreslaget förslagsanslag anvisar ytterligare 964 milj. kr.

1986/87:Fi320 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

4. att riksdagen till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 15 miljarder kronor.

Skatteutjämningsavgift

1986/87:Fi308 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

3. att riksdagen beslutar att fr.o.m. 1988 avskaffa den särskilda kommunala skatteutjämningsavgiften (13 öre/skattekrona),

4. att riksdagen beslutar avskaffa den progressiva tilläggsavgiften ovanför 130 % av medelskattekraften fr.o.m. 1988.

1986/87:Fi320 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

6. att riksdagen antar förslag till lag om skatteutjämningsavgift enligt vad som anförts i motionen.

Kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning

1986/87:Fi112 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

16. att riksdagen beslutar avskaffa anslaget Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen fr.o.m. den 1 januari 1988.

1986/87:Fi116 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

9. att riksdagen avslår regeringens förslag om ändrade Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen och anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 380 milj. kr. förhöjt belopp.

1986/87:Fi228 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

7. att riksdagen avslår regeringens förslag om bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen.

1986/87:Fi320 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

5. att riksdagen avslår förslaget om Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen.

Avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag

1986/87:Fi302 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

3. att riksdagen hemställer om tillsättande av en parlamentarisk utredning om övergång till enhetsskatt för stat och kommuner.

1986/87:Fi304 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) vari yrkas

3. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder så att de specialdestinerade bidragen på sikt inlemmas i den kommunala skatteutjämningen.

1986/87:Fi306 av Olle Grahn m.fl. (fp, m, c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att finansdepartementet skyndsamt utarbetar och föreläg-ger riksdagen ett nytt förslag som utgör ett samlat åtstramningspaket, vari samtliga (även specialdestinerade) statsbidrag om 60 miljarder kronor vägs in i en helhetslösning med syftet att alla kommuner – "rika och fattiga" –

deltar och bär sina relativa delar av nedskärningarna efter bärkraft samt beslutar att nuvarande skatteutjämningssystem/regler får gälla tills vidare i avvaktan på denna helhetslösning.

1986/87:Fi308 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

5. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära beredning och förslag för att åstadkomma en effektiv kommunal skatteutjämning att gälla fr.o.m. 1989 enligt vad i motionen anförts.

1986/87:Fi310 av Elver Jonsson och Lars Sundin (fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att ett förslag till skatteutjämning mellan kommuner skyndsamt utarbetas, vilket har formen av ett samlat åtgärdspaket vari samtliga (även specialdestinerade) statsbidrag på området vägs in i en helhetslösning syftande till att alla kommuner, rika lika väl som fattiga, alltefter bärkraft skall ta på sig sin relativa del av nedskärningarna, och att förslaget ofördröjligen framläggs för riksdagen.

1986/87:Fi313 av Rolf Kenneryd m.fl. (c, m) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar att finansieringen för 1988 gentemot budgetpropositionen sker i sin helhet och i huvudsak genom nedskärningar i de specialdestinerade statsbidragen.

1986/87:Fi317 av Birger Rosqvist m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande den framtida inriktningen av den kommunala skatteutjämningen.

1986/87:Fi320 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam utredning om ett nytt system för statsbidrag till kommunerna enligt de riktlinjer som anförts i motionen.

1986/87:Fi321 av Christer Eirefelt och Margareta Fogelberg (fp) vari yrkas

2. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för statsbidrag till kommunerna som anförts i motionen,

3. att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam utredning om ett nytt system för statsbidrag till kommunerna enligt de riktlinjer som anförts i motionen.

Konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser

1986/87:Fi307 av Mona Saint Cyr och Ewy Möller (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kravet på kostnadsanalys och konsekvensbeskrivning i propositioner, som medför kommunala kostnadsökningar.

Övriga anslag till den kommunala sektorn

1986/87:Fi116 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

11. att riksdagen beslutar anslå för vård, omsorg och arbete 2 miljarder kronor inom den kommunala sektorn.

I *proposition 100* anförs att skatteutjämningssystemet tillkom år 1966 för att ge kommuner och landsting möjligheter att bygga ut verksamheten så att alla medborgare i princip skulle få samma standard utan att skillnaderna i skattesats blev alltför stora. Förhållandena har sedan dess ändrats så till vida att skillnaderna i standard numera inte torde vara så stora. Däremot kvarstår alltjämt relativt stora skillnader i utdebitering. Systemet behöver nu ändras anförs det i propositionen i syfte att nå en bättre utjämning av de ekonomiska skillnaderna. Mellan de kommuner som har högst resp. lägst sammanlagd utdebitering är skillnaderna mycket stora. Nämnda skillnad uppgick år 1985 till 8:28 kr./skr.

Det nuvarande skatteutjämningssystemet, som trädde i kraft år 1980, betydde en kraftig höjning av garantinivån i de södra och mellersta delarna av landet. I den norra delen höjdes garantierna väsentligt mindre. Reformen innebar en ökning av bidragen med tillsammmans ca 2.9 miljarder i 1979 års penningvärde eller med 64 %.

Förhoppningen om att den kraftiga satsningen på skatteutjämningsbidragen skulle leda till en utjämning av skattesatserna infriades inte. Skillnaderna i utdebitering har i stället ökat sedan år 1979. Den nämnda inriktningen av reformen ledde till att skattesatserna generellt sett blev betydligt högre i Norrland än i övriga delar av landet.

I propositionen anförs att utvecklingen mot allt större utdebiteringsklyftor mellan den norra delen och övriga delar av landet måste brytas och bättre jämvikt mellan landsdelarna åstadkommas. Skatteutjämningssystemet, som är av stor betydelse i strävandena att nå en bättre regional balans, bör få en mer påtaglig regionalpolitisk inriktning än för närvarande. I vissa regionalpolitiskt prioriterade områden bör därför skatteutjämningsbidraget förstärkas. Samtidigt måste de statsfinansiella påfrestningarna till följd av skatteutjämningssystemets snabba kostnadsökning genom automatiken i systemet dämpas.

Systemet för kommunal skatteutjämning måste därför ändras så att man inom en reducerad medelsram får en kraftigare utjämningseffekt på skattesatserna. Medlen bör omfördelas så att en större andel ges till kommuner och landsting i de norra delarna av landet. Detta bör kunna ske inom ett i stort sett oförändrat skattetryck.

Den tekniska uppbyggnaden av skatteutjämningssystemet bör i princip behållas med bl.a. anknytningen till medelskattekraften som en viktig del i systemet. Det nuvarande intervallet om 3 procentenheter mellan skattekraftsklasserna bör dock minskas till 2. Skälet till detta är att effekterna av vissa ändringar som föreslås bör inarbetas i grundgarantin. Omvandlingen av dessa effekter till skattekraftsklasser underlättas om intervallerna minskas.

Spärreglerna i nuvarande system bör avvecklas och effekterna av dessa inarbetas i grundgarantierna. I ett nytt system behöver också det nuvarande bidraget till högskattekommunerna för sänkning av skattesatserna inarbetas i grundgarantin. Den skattesats som får användas vid beräkningen av skatteutjämningsbidraget föreslås bli maximerad till viss nivå. Kommuner och landsting med en högre skattesats får därför mindre bidrag än de skulle ha

fått om den egna skattesatsen obegränsad fått ligga till grund för bidragsberäkningen. I möjligaste mån har hänsyn tagits till denna förlust, när förslag till grundgarantier har upprättats.

Det är nödvändigt med en relativt kraftig förändring av relationerna i grundgarantinivå mellan den norra och den södra delen av landet för att uppnå den eftersträvade utjämningen. I propositionen föreslås därför att grundgarantierna i den södra delen i princip sänks med 5 procentenheter och att bidragsvolymen i den norra delen behålls i stort sett oförändrad. I vissa sysselsättningsmässigt utsatta områden bör bidraget förstärkas. Grundgarantierna för Bergslagskommunerna bör därför höjas, liksom grundgarantierna för kommunerna och landstinget i Blekinge län. För att ytterligare förstärka den regionalpolitiska effekten föreslås vidare att en viss omfördelning görs inom norra delen av landet från kust till inland.

I propositionen föreslås en ny teknik för beräkning av skillnader i kostnader för åldersstruktur och social struktur. Beräkningsmetoden bygger i huvudsak på skatteutjämningskommitténs förslag. Åldersfaktorn och bidrag för befolkningsminskning beräknas var för sig och bestäms med en decimal.

De åldersberoende verksamheter som beaktas i skatteutjämningssystemet kompletteras med gymnasieskolan för kommunerna och med den öppna vården för landstingen.

Två komponenter för beaktande av kostnader för statskommunala bostadsbidrag, som kommittén har föreslagit, tas bort. Ifrågavarande komponent anger andel invånare 0–18 år. Skälet härför är av närmast teknisk natur. Kostnaderna föreslås bli beräknade enbart med hänsyn till andelen familjer med bostadsbidrag.

Kostnaderna för barnomsorg beräknas med utgångspunkt i antalet barn i berörda åldrar och att den faktiska utbyggnaden av barnomsorgen tills vidare vägs in till 50 %, dvs. i princip det system som nu tillämpas.

Hänsyn bör tas till kommunernas kostnader för socialbidrag. För att kommunerna själva i så liten utsträckning som möjligt skall kunna påverka skatteutjämningsbidragets storlek bör beräkningen baseras på antalet bidragshushåll i resp. kommun. Vissa kostnader för socialbidrag ersätts av staten med stöd av förordningen (1984:683) om statlig ersättning för mottagande av flyktingar och vissa andra utlänningar. Sådana bidragshushåll för vilka statlig ersättning lämnas enligt denna förordning bör räknas bort vid beräkningen av skatteutjämningsbidraget.

Enligt nuvarande system får kommunerna ett tillägg till grundgarantin om befolkningsminskningen under den senaste tioårsperioden överstiger 5 %. I propositionen föreslås att samma gränsvärden även skall gälla för landstingen. Det innebär att bidraget för befolkningsminskning mer än fördubblas.

Den egna skattesatsen används för närvarande vid uträkningen av skatteutjämningsbidraget. Detta förhållande har kritiserats från den utgångspunkten att skatteutjämningssystemet i princip skall vara opåverkbart av kommunernas och landstingens egna åtgärder. I propositionen föreslås en maximering av den skattesats som får läggas till grund för bidragsberäkningen. Talet sätts till 16 kr./skr. för kommunerna, 13:50 kr./skr. för landstingen och till 29:50 kr./skr. för de kommuner som inte ingår i landsting. De

kommuner och landsting som har en högre skattesats får genom denna ändring minskade skatteutjämningsbidrag. Denna bidragsminskning har i möjligaste mån kompenserats genom en högre grundgaranti.

I propositionen anförs att det i nuvarande statsfinansiella läge finns skäl att behålla skatteutjämningsavgiften. Den bör dock minskas successivt med sammanlagt 0:14 kr./skr. under åren 1988–1990. Målet bör enligt propositionen vara att på sikt helt kunna avveckla skatteutjämningsavgiftens generella del.

Den nuvarande tilläggsavgiften behålls. Gränsen för uttagande av tilläggsavgiften bör emellertid sänkas från nuvarande 135 % till 130 % av medelskattekraften. Progressiviteten bör behållas oförändrad.

I *proposition 150* anförs att under våren har regeringens förslag i budgetpropositionen inför 1988 till vissa delar behandlats av riksdagen. Till följd bl.a. härav har en relativt kraftig påspädning skett av de statliga bidragen till kommunerna.

Mot bakgrund härav föreslås kompletterande åtgärder för att inför 1988 bringa utvecklingen av den kommunala ekonomin i linje med de samhällsekonomiska kraven. I propositionen föreslås som en kompensation för de uteblivna besparingarna på skolans område och till skillnad från förslaget i budgetpropositionen, att kompensationen till kommunerna för avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen fr.o.m. 1988 dras ned med 45 kr. per invånare, vilket motsvarar ca 360 milj. kr.

Motionerna

I *motion Fi320* (fp) anförs att skatteutjämningssystemet inte kan ses som ett från övriga statsbidrag isolerat bidragssystem till kommuner och landsting. De sammanlagda statliga bidragens effekter på den kommunala verksamhetens omfattning och inriktning måste kartläggas och beaktas.

En annan utgångspunkt är att ambitionsnivån inom det system som skall utjämna måste vara hög. Annars blir effekterna för de människor som lever i svaga regioner enligt motionärernas uppfattning oacceptabla.

Motionärerna tar en tredje utgångspunkt i den viktiga principen om kommunal självstyrelse och kommunal demokrati. Motionärerna anser att medborgarna i enskilda kommuner och landsting bör ha rätt att själva besluta om omfattning och inriktning på den kommunala resp. landstingskommunala servicen i så stor utsträckning som möjligt. Varje kommun bör således själv fatta beslut om avvägningen mellan skattesatsens höjd och servicens ambitionsnivå. Självfallet finns det undantag där enhetlighet inom hela riket bör gälla, men detta kan styras lika väl genom lagstiftning som genom statsbidragens utformning.

För det fjärde anser motionärerna att statsbidragen bör vara så konstruerade att inga "dubbla budskap" uppstår. För närvarande är det otvivelaktigt så att vissa statsbidrag fungerar som stimulanser till ytterligare utbyggnad samtidigt som statsmakternas övriga signaler till kommunerna går ut på att begränsa utbyggnaden. Sådana motstridiga signaler bör i möjligaste mån undvikas och i varje fall inte byggas in i det permanenta bidragssystemet.

Slutligen anser motionärerna det viktigt att bidragssystemet är så lite

byråkratiskt som möjligt. I dagens system – det gäller framför allt i fråga om driftbidragen – är de administrativa hanteringskostnaderna avsevärda.

Med utgångspunkt i dessa principer anser motionärerna för det första att de nuvarande driftbidragen bör förändras till mer generella och schabloniserade efter invånarantal.

Med sådana schabloniserade statsbidrag blir bidragssystemet neutralt mellan "rika" och "fattiga" kommuner.

Efter det att en schablonisering har genomförts bör den totala nivån i statsbidragen till kommunerna justeras genom förändringar i dessa schablonbidrag.

För det andra anser motionärerna att det som komplement till ett sådant folkmängdsrelaterat statsbidragssystem krävs ett utjämningssystem med hög ambitionsnivå.

Det finns enligt motionärernas uppfattning starka principiella skäl till att den skattesats som skall användas vid beräkningen av skatteutjämningsbidraget bör vara medelutdebiteringen och inte den egna utdebiteringen t.ex. 16 kr./skr. för primärkommun och 13 kr./skr. för landstingskommmun och 29 kr./skr. för kommuner utanför landsting.

Med denna konstruktion på statsbidragen till kommunerna försvinner behovet av skatteutjämningsavgiften. Om utjämningssystemets regler innebär en automatisk kostnadsökning för staten kan detta justeras inom ramen för de generella åldersrelaterade bidragen.

Motionärerna påpekar att en omläggning av statsbidragen till kommunerna enligt dessa riktlinjer måste ske under en lång övergångstid. De nämnda principerna kommer att medföra stora förändringar i statsbidragsbelopp för olika primärkommuner resp. landsting.

Flertalet av dagens driftbidrag torde kunna schabloniseras utan alltför omfattande omfördelande effekter mellan olika kommuner. Ett väsentligt undantag är emellertid statsbidragen till barnomsorgen. Det finns också t.ex. vissa verksamheter som vid olika tidpunkter bara krävs inom vissa kommuner/regioner.

Den föreslagna schabloniseringen bör inte utesluta att staten under kortare perioder vill stimulera utbyggnaden av någon verksamhet genom ett temporärt investeringsbidrag.

Sammanfattningsvis kräver motionärerna en snabb utredning om de totala statsbidragen till kommunerna enligt dessa riktlinjer.

I avvaktan på förslag enligt ovanstående bör nuvarande skatteutjämningssystem fortsätta att gälla med vissa förändringar i fråga om skatteutjämningsavgiften.

Den indragning av medel från den kommunala sektorn som föreslås bör tills vidare ske genom en höjning av skatteutjämningsavgiften.

Med hänsyn till förändringarna i befolkningens ålderssammansättning föreslås att avgiften höjs med 5 öre/skr. för landstingskommun och med 9 öre/skr. för primärkommun.

Motionärerna avvisar helt det progressiva inslaget i skatteutjämningsavgiften. De avvisar också kompensationen för slopad kommunal företagsbeskattning med 1,6 miljarder kronor.

I *motion Fi308* (c) anförs att samhällsverksamheterna i stor omfattning bedrivs av kommuner och landsting. Den övervägande delen av kommunverksamheterna avser grundläggande samhällsservice såsom utbildning, sociala omsorger och sjukvård. Det borde från jämlikhetssynpunkt vara en självklarhet att grundläggande samhällsservice tillhandahålls medborgarna på likvärdiga ekonomiska villkor. Skattekraftsutjämningen är ett medel att nå detta mål.

Skatteutjämningen kan även värderas från många andra aspekter. En sådan aspekt är den regionalpolitiska. Ingen statlig satsning har så effektivt och så obyråkratiskt som skatteutjämningen medverkat till att skapa arbetstillfällen i ekonomiskt resurssvaga regioner och kommuner.

Förslagen i motionen är inriktade på två olika tidshorisonter. Den första tar sikte på det kommunala budgetåret 1988. Förslagen i motionen till denna del inriktas på att förhindra att den kommunala utjämningen förlorar sin roll i fördelningspolitiken.

Förslagen för 1988 innebär att den kommunala skatteutjämningen förstärks.

Förslagen finansieras inom kommunsektorn genom överföring från de specialdestinerade bidragen (skolan undantagen) samt genom att nuvarande kompensation till kommunerna från den förändrade företagsbeskattningen slopas. Dessutom föreslås att den särskilda kommunala skatteutjämningsavgiften (13 öre/skr.) och den progressiva tilläggsavgiften avskaffas.

Centerpartiet delar inte regeringens uppfattning att de konstaterade skillnaderna i fråga om skattesats mellan de olika länsgrupperna skulle bero på inriktningen av 1979 års skatteutjämningsreform. Enligt motionärernas mening har utvecklingen av skattesatserna följande huvudsakliga orsaker.

Alla kommuner ingår inte i utjämningssystemet. Motionärerna delar således inte uppfattningen som framförs i propositionen att skillnaden i skattesats mellan skogslänen och storstadslänen beror på regelsystemet som sådant. Skillnaden uppstår genom att de regler som tillämpas för kommunerna inom utjämningen inte tillämpas för kommunerna utanför utjämningen. Motionärerna anser därför att samtliga kommuner bör omfattas av den kommunala skatteutjämningen.

Vidare anser motionärerna att servicenivå och effektivitet skapar skillnader. Motionärerna anser också att en annan starkt bidragande orsak till den kommunalekonomiska ojämlikheten är utformningen av de specialdestinerade statsbidragen. Dessa har en klar tendens till att förstärka den ojämlikhet som har sin grund i olikheterna i fråga om skattekraft (skolan undantagen). Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi konstaterar helt frankt: "Kommuner med bäst ekonomi (skattekraft) får höga bidrag" (Ds Fi 1986:7).

I avvaktan på en beredning föreslår centern följande regler under 1988.

- *Grundgaranti* med bibehållande av skattekraftsklasser med 3-procentsintervaller från 103 % till 152 % av medelskattekraften. (Ändring i förhållande till propositionen.)
- *Tillägg eller avdrag på grund av ogynnsam resp. gynnsam åldersstruktur*
  Tillägg har gjorts för kommunernas kostnader för gymnasieskolan samt för landstingens kostnader för den öppna vården. Barnomsorgskostna-

derna beaktas enligt nuvarande regler. Kommunernas kostnader för socialbidrag beaktas med den begränsningen att endast hänsyn till antalet bidragshushåll tas. Andelen familjer med bostadsbidrag beaktas men kostnadsberäkningen maximeras enligt villkoren för statligt bidrag. Vidare godtas den tekniska förändringen som föreslås i propositionen nämligen att åldersfaktorn och bidrag för befolkningsminskning beräknas var för sig och bestäms med en decimal (i huvudsak enligt propositionen).

- *Tillägg för stor befolkningsminskning*
  Motionärerna godtar skatteutjämningskommitténs förslag att den kompensation för folkminskning som nu gäller för kommunerna också skall gälla för landstingen (enligt propositionen).
- *Skatteutjämningsbidraget beräknas med utgångspunkt från medelskattekraften och kommunernas och landstingskommunernas egna skattesatser upp till 18 kr. för kommunerna och 14:50 kr. för landsting och 32:50 kr. för kommuner utanför landsting* (ändring i förhållande till propositionen).
- *Nuvarande spärregel om en höjning av grundgarantin med lägst 3 % av medelskattekraften i förhållande till de regler som gällde 1979 slopas* (enligt propositionen).
- *Nuvarande spärregel innebärande att avdrag för gynnsam åldersstruktur inte får leda till lägre skattekraftsgaranti än 100 % av medelskattekraften bibehålls* (ändring i förhållande till propositionen).

Dessa förslag kompenserar enligt motionärerna kommunerna och landstingen i södra Sverige som förlorar utjämningsmedel enligt regeringsförslaget. Likaså kompenseras kommunerna i norra Sverige för det inkomstbortfall dessa får som följd av propositionens regler om maximering av skattesatsen till 16 kr.

I *motion Fi215* (m) förordas en realt sett oförändrad kommunal utgiftsvolym. Det innebär jämfört med en 2-procentig volymökning att kostnaderna för den kommunala verksamheten skall reduceras med 4,5 miljarder kronor 1988. Merparten av statsbidragen till kommunerna bör på sikt avvecklas med undantag för bl.a. ett väl fungerande skatteutjämningssystem. Detta är nödvändigt dels för att öka det kommunala självstyret, dels för att kunna sänka det totala skattetrycket.

En minskning av statsbidraget till kommunerna får inte leda till kommunalskattehöjningar. Sådana skulle motverka strävan mot ett sänkt skattetryck och ökad valfrihet för de enskilda medborgarna. Motionärerna förordar därför att ett lagstadgat kommunalt skattestopp skall införas.

En förutsättning för minskade statsbidrag och kommunalt skattestopp är att det sker en omfattande avreglering av statliga föreskrifter och bidragsbestämmelser. Regeringen bör skyndsamt förelägga riksdagen förslag där de specialdestinerade bidragen slås samman till ett allmänt bidrag som fördelas mellan kommunerna på ett likartat sätt som de specialdestinerade bidragen.

Motionärerna föreslår att de specialdestinerade statsbidragen minskas med 3,3 miljarder kronor för 1988. Dessutom bör kompensationen för bolagsskatten avskaffas, vilket innebär ett intäktsbortfall för primärkommunerna med 1,6 miljarder kronor. Därutöver minskas kommunernas skatteintäkter med 3 miljarder kronor till följd av förslaget om grundavdrag för barn.

Minskningen bör göras redan 1988 i samband med att staten transfererar skatteintäkter till kommunerna. Totalt innebär således förslaget ett intäktsbortfall med 7,9 miljarder kronor.

Samtidigt föreslås emellertid att skatteutjämningsavgiften avskaffas fr.o.m. 1988 och att en viss förstärkning görs av den nuvarande kommunala skatteutjämningen, främst i syfte att stimulera till lägre kommunalskattesatser. Tillsammans beräknas dessa förslag tillföra kommunerna 4.8 miljarder kronor.

Den nu redovisade åtstramningen gentemot kommunerna uppgår således, utöver regeringens förslag, till 3,1 miljarder kronor för 1988. För att kunna stödja de kommuner som kan hamna i en besvärlig ekonomisk situation föreslår motionärerna ett särskilt stöd.

Skatteunderlaget från fysiska personer skall utgöra underlaget för den skattefinansierade delen av kommunernas verksamhet. Några särskilda avgifter på skatteunderlaget bör därför inte förekomma. Skatteutjämningsavgiften bör därför avvecklas i sin helhet.

Skatteutjämningsbidraget bör beräknas utifrån en fix skattesats, vilken bör vara 16 kr. för primärkommun och 13:50 kr. för landstingskommun samt 29:50 kr. för landstingsfri kommun. Motionärerna accepterar därför regeringens förslag om höjda grundgarantinivåer för de kommuner och landsting som ligger över dessa skattesatser.

De stora utdebiteringsskillnader som förekommer trots den omfattande utjämningen av skattekraft beror till betydande del på den politik som förs i olika kommuner. En del kommuner för en medveten högskattepolitik, till inte ringa del uppmuntrad av de incitament som det nuvarande skatteutjämningssystemet har medfört.

Motionärerna föreslår därför att kommuner med särskilt hög kommunal utdebitering, med vilket de avser över 17 kr. per skr. för primärkommun, erhåller ett särskilt bidrag för att stimulera till skattesänkning. Det extra skatteutjämningsbidraget skall utbetalas med 50 % av skattesänkningen ned till 17 kr. per skr. det år skattesänkningen genomförs. Därigenom får skatteutjämningen ett inslag som stimulerar till lägre skattesatser och minskade utdebiteringsskillnader mellan olika kommuner.

Den tekniska uppbyggnaden av skatteutjämningssystemet bör i allt väsentligt bibehållas. Grundgarantierna för 1987 bör också bibehållas med undantag av den korrigering som sker för kommuner med över 16 kr. resp. 13:50 kr. i utdebitering.

När det gäller tekniken för beräkning av skillnader i kostnader för åldersstruktur och socialstruktur kan regeringens förslag accepteras med vissa undantag. Kostnader för barnomsorg bör beräknas uteslutande med utgångspunkt i antalet barn i berörda åldrar. Något hänsynstagande till den faktiska utbyggnaden av barnomsorgen bör inte ske. Motionärerna föreslår att faktorn kostnad för socialbidrag skall omfatta hela antalet hushåll som får socialbidrag.

Skatteutjämningskommitténs förslag om tillägg vid stor befolkningsminskning accepteras.

Det av motionärerna föreslagna skatteutjämningssystemet innebär att utbetalade skatteutjämningsbidrag kommer att öka något. Storleken beror

till viss del på hur mycket de kommunala skattesatserna sänks i högskattekommuner.

I *motion Fi302* (vpk) anförs att kommunerna har viktiga samhällsuppgifter när det gäller utbildning, omsorg och vård av såväl gamla som unga, bostäder och arbete. All erfarenhet visar att t.ex. en expansiv kommunal verksamhet är ett bra medel för arbete och utveckling i regionerna. En hård nedskärningspolitik mot kommunerna riskerar att drabba de svaga grupperna och bidra till arbetslöshet och andra regionala problem. Ekonomiska orättvisor och social nedrustning följer i spåren av åtstramningspolitik mot kommunerna. Därför är vänsterpartiet kommunisterna i stället anhängare av en politik som garanterar kommunala resurser för en välfärdspolitik och fördelningspolitik till de svaga gruppernas försvar.

Trots skatteutjämningsbidragen växer klyftorna mellan rika och fattiga kommuner och utgör ett allvarligt samhällsproblem. Tendensen av befolkningskoncentration till storstäderna och folkminskning i flertalet län i landet bidrar till växande klyftor.

Detta tvingar fram hög kommunal utdebitering i flertalet kommuner medan vissa andra har en bosättning av höginkomsttagare och därför kan hålla en relativt låg kommunalskatt. De stora skillnaderna mellan kommunerna beror huvudsakligen på olika förutsättningar. Regelmässigt är det hög skattekraft i lågskattekommunerna och låg skattekraft i högskattekommunerna.

Det är därför enligt motionärerna nödvändigt att införa en enhetsskatt för stat och kommun där kommunerna erhåller sin andel av skatten för att klara basbehoven med utgångspunkt från fastställda kriterier beräknade på faktorer som befolkningsstruktur, skolans och den sociala omvårdnadens behov osv. Motionärerna anser att förslaget i propositionen innebär en klar strävan att skjuta över kostnaden för skatteutjämningen på kommunsektorn för att därmed skona statskassan. Därigenom ökas pressen på den orättvisa proportionella skatten som drabbar låg- och normalinkomsttagare hårdast. Staten har helt andra möjligheter till fördelningspolitiskt bättre inkomstkällor och kan dessutom prioritera mellan de verkligt stora utgiftsområdena i samhället.

Motionärerna anser därför att skatteutjämningssystemet i princip bör bibehållas, men den garanterade skattekraften tryggas i huvudsak via av staten tillskjutet tillskott av skatteunderlag. Grundgarantin bör lägst vara 101 % av medelskattekraften (i likhet med skatteutjämningskommitténs förslag). Vissa tekniska förändringar i beräkningen av grundgarantins olika faktorer för åldersstruktur och social struktur, gymnasieskola och barnomsorg har i förslaget en positiv inriktning. Men fortfarande uppvisar den föreslagna inplaceringen av kommunerna i grundgarantin till synes oförklarliga skillnader särskilt vid jämförelse med resp. kommuns ekonomi- och kostnadssituation.

Tekniken med beräkningen av faktorer och tillägg för fastställande av grundgarantin måste bli föremål för ytterligare analys och översyn i syfte att utforma indextal för korrekta värden. Syftet bör vara att anpassa systemet som en övergångsform till en enhetsskatt för stat och kommuner. Skatteut-

jämningsavgiften på 0,37 kr./skr. för 1987 kan inte godtas. Skatteutjämningssystemet, som hittills närmast haft karaktären av ett provisorium, måste ersättas av en mera långsiktig och varaktig lösning som kan trygga en demokratisk kommunalskattepolitik med beaktande av såväl en fördelningspolitisk som en regionalpolitisk målsättning.

Utskottet

Statsbidragen till kommunsektorn

Den kommunala verksamheten finansieras främst genom utdebitering av kommunalskatt. I landstingskommunerna svarar skatterna för ca 60 % av finansieringen och i kommunerna utgör de ca 42 % av de totala inkomsterna. Övriga finansieringskällor är statsbidrag, avgifter och lån.

För landstingskommunerna utgörs en väsentlig del av finansieringen av den s.k. Dagmarersättningen, dvs. överföringen av medel från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen. Den ingår i tabell 1 under rubriken Vårdavgifter, bidrag och ersättningar.

Tabell 1. Vissa inkomster för landstingen 1970–1985, i procent av resp. års totala inkomster

	1970	1975	1980	1985	
				%	Mdkr
Landstingsskatt	53	59	62	62	48,7
Skatteutjämningsbidrag	5	4	5	6	4,8
Vårdavgifter, bidrag och ersättningar	25	25	24	25	19,5
Nya lån	2	4	1	1	0,6
Övriga inkomster	13	6	5	3	2,9
Summa inkomster					
procent	100	100	100	100	
miljarder kronor	9,6	21,4	50,5		78,8

I kommunerna har statsbidragen svarat för ungefär en fjärdedel av inkomsterna under det senaste decenniet. Det framgår av tabell 2.

Tabell 2. Vissa inkomster för kommunerna 1970–1985, i procent av resp. års totala inkomster

	1970	1975	1980	1985	
				%	Mdkr
Kommunalskatt	41	41	43	41	69,9
Skatteutjämningsbidrag	3	3	4	4	6,2
Specialdest. statsbidrag	18	21	22	22	36,9
Erhållna avgifter	13	14	17	19	33,3
Nya lån	8	8	4	3	5,3
Övriga inkomster	17	13	10	10	18,7
Summa inkomster					
procent	100	100	100	100	
miljarder kronor	29,7	52,5	108,3		170,0

Bidragen och ersättningarna från staten till kommunsektorn kan indelas i tre huvudgrupper: allmänna bidrag, specialdestinerade bidrag samt ersättningar från sjukförsäkringssystemet. Det allmänna bidraget utgör ett tillskott till den kommunala ekonomin utan särskilda förbehåll beträffande medlens användning. Det utgår främst som ordinarie och extra skatteutjämningsbidrag.

De specialdestinerade statsbidragen utgår till viss kommunal verksamhet. De kan gälla dels verksamheter som kommuner och landstingskommuner måste ombesörja enligt beslut av riksdag och regering, dels frivilliga verksamheter som staten vill stimulera. De specialdestinerade bidragen utgör den största bidragsposten till den kommunala sektorn även om en successiv förskjutning skett mot skatteutjämningsbidrag. Av tabell 3 framgår att de specialdestinerade bidragen år 1970 utgjorde närmare 78 %.

Tabell 3. Statsbidrag och ersättningar till kommuner och landstingskommuner (miljarder kronor)

	1970	1975	1980	1985	1987
Allmänna bidrag	1,5	2,6	6,6	11,0	13,3
därav kommuner	1,0	1,6	3,9	6,2	7,5
landstingskommuner	0,5	1,0	2,7	4,8	5,8
Specialdestinerade bidrag	7,3	14,1	28,6	39,4	44,0
därav kommuner	6,0	11,2	24,2	36,9	
landstingskommuner	1,3	2,9	4,4	2,5	
Ersättning från sjukförsäkringssystemet	0,6	1,4	5,5	11,5	12,2
Totalt	**9,4**	**18,1**	**40,7**	**61,9**	**69,5**
Andel allmänna bidrag i % av totala bidrag	16,0	14,4	16,2	17,7	19,1
Andel specialdestinerade bidrag i % av totala bidrag	77,7	77,9	70,3	63,7	63,3

År 1987 beräknas de specialdestinerade bidragen uppgå till 44 miljarder kronor. De skulle därmed svara för ca 63 % av de totala statsbidragen.

Staten specialdestinerar statsbidrag till ca 60 olika kommunala och landstingskommunala verksamheter. Kommunerna kan därutöver få del av statsbidrag som också utgår till näringslivet.

De specialdestinerade statsbidragen utgår som drift- och investeringsbidrag. År 1986 svarade driftbidragen för drygt 95 % av de specialdestinerade statsbidragen.

Ersättning från sjukförsäkringssystemet grundas på överenskommelser som träffas med sjukvårdshuvudmännen.

Fr.o.m. 1985 infördes ett i grunden förändrat system för ersättning fran den allmänna sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen. Det innebar en övergång från prestationsbundna ersättningar till en samlad ersättning per invånare för främst primärvården och annan öppen vård. Det nya systemet innebar också en samordning med försäkringens ersättningar till privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster.

Den överenskommelse som träffades för åren 1985 och 1986 innebar en

total ersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen med ca 11 483 milj. kr. per år. För 1987 har en ny överenskommelse träffats. Den bygger vidare på det nya regelsystemet med inriktning på ytterligare utjämning av ersättningarna till sjukvårdshuvudmännen och ytterligare förenklingar. De sammanlagda ersättningarna beräknas till 12 075 milj. kr. för år 1987. Härtill kommer ett särskilt statsbidrag med 159 milj. kr. till den psykiatriska vården. Till de generella inslagen i transfereringssystemet kan också inräknas kompensationen till kommunerna för slopad kommunal företagsbeskattning (1 570 milj. kr. år 1987) och skatteutjämningsavgiften som infördes år 1986 för att i statsbudgeten finansiera den automatiska ökningen av skatteutjämningsbidragen. Avgiften tas ut på det totala skatteunderlaget och uppgick år 1986 till 0:14 kr./skr. och höjdes för år 1987 till 0:24 kr./skr. Härtill kommer att i stället för vissa besparingar inom utbildningsområdet en särskild avgift tas ut på 0:13 kr./skr. av kommunerna. För kommuner med en egen skattekraft överstigande 135 % av medelskattekraften tas en tilläggsavgift ut på det överstigande skatteunderlaget. Denna tilläggsavgift utgår efter en progressiv skala. Under år 1987 berör denna avgift endast Danderyds och Lidingö kommuner.

I budgetpropositionen föreslås som nämnts att skatteutjämningsbidragen omfördelas och sänks, att skatteutjämningsavgiften skall reduceras samt att vissa ändringar genomförs i några av de specialdestinerade bidragen. De sammantagna statsfinansiella effekterna av förslagen framgår av tabell 4. I tabellen redovisas även förslagen i partimotioner som berör kommunsektorn.

I tabellen har beaktats resultatet av de nya beräkningar som gjorts, sedan budgetpropositionen avlämnades, av hur kommunernas kostnader och statsbidragen påverkas av att det kommunala bostadstillägget för folkpension höjs. Kommunernas kostnader till följd härav beräknas nu öka med 745 milj. kr. Statsbidragen beräknas emellertid samtidigt öka med 585 milj. kr. vilket skulle innebära att kommunernas nettokostnader ökar med 160 milj. kr. mot i budgetpropositionen antagna 800 milj. kr.

Tabell 4. Förslag till förändringar av transfereringarna till och från kommunsektorn år 1988, framlagda i budgetpropositionen och i partimotioner
(+ = förstärkning för kommunsektorn, – = försvagning för kommunsektorn)

	Prop. 100	Fi215 (m)	Fi320 (fp)	Fi308 (c)	Fi302 (vpk)
Skatteutjämningsbidrag	– 1 750	–	–	+ 1 025	–
Extra skatteutjämningsbidrag	+ 200	+ 350	–	–	–
Skatteutjämningsavgift					
generell avgift	+ 350	+ 2 750	– 640	+ 960	+ 2 750
progressiv avgift	–	+ 50	+ 50	+ 50	–
Kompensation för slopad företagsbeskattning	–	– 1 570	– 1 570	– 1 570	–
Bidrag till allmän sjukvård		– 2 000			
Nettoförändringar av generella bidrag/avgifter	– 1 200	– 420	– 2 160	+ 465	+ 2 750
därav landstingskommuner	– 700	– 970	– 220	+ 450	+ 1 030
kommuner	– 500	+ 550	– 1 940	+ 15	+ 1 720
Specialdestinerade bidrag					
sänkta bidrag	– 630	– 1 905	– 570	– 2 355	– 310
höjda bidrag	+ 835	+ 880	+ 1 040	+ 1 240	+ 4 835
Åtgärder vid sidan av statsbudget	– 745	– 3 585	– 745	– 745	– 745
Summa åtgärder	– 1 740	– 5 030	– 2 445	– 1 355	+ 6 540

Propositionens förslag liksom motionsyrkandena om förändringar av de specialdestinerade bidragen har behandlats eller behandlas för närvarande av berörda utskott. Utfallet av denna behandling kan därför ännu inte helt överblickas. I fråga om ersättningar till sjukvårdshuvudmännen från sjukförsäkringen har överläggningar inletts för tiden efter 1987.

Utskottet begränsar därför sina överväganden i det följande till de generella delarna av transfereringssystemet som ligger inom finansutskottets beredningsområde, nämligen skatteutjämningssystemet, skatteutjämningsavgiften och kompensationen till kommunerna för den slopade företagsbeskattningen.

Av tabellen framgår att såväl i budgetpropositionen som i partimotionerna från moderata samlingspartiet och folkpartiet föreslås nedskärningar i de generella delarna av transfereringssystemet.

Utgångspunkten för omfattningen av förslagen i budgetpropositionen, i *motionerna Fi215 (m), Fi320 (fp) och Fi308 (c)* är att den kommunala sektorns tillväxt bör begränsas till vad som är samhällsekonomiskt acceptabelt – samtidigt som budgetunderskottet måste reduceras. Som framgår av tabell 4 varierar dock såväl metoderna för att åstadkomma detta som den totala omfattningen väsentligt.

I *motion Fi302* (vpk) däremot tillbakavisas en inriktning av åtgärder som sammantaget reducerar den kommunala sektorns verksamhet.

I budgetpropositionen föreslås åtgärder som sammantaget reducerar transfereringarna till kommunsektorn med netto 1 200 milj. kr. Därtill har regeringen i kompletteringspropositionen föreslagit att kompensationen för slopad kommunal företagsbeskattning skall reduceras med 45 kr./kommuninvånare, vilket motsvarar 360 milj. kr. Regeringens förslag till indragningar av medel för 1988 från kommunsektorn uppgår därmed till totalt 1 560 milj.

kr. Av dessa skulle 700 milj. kr. beröra landstingskommunerna och återstoden 860 milj. kr. falla på kommunerna.

Moderata samlingspartiet föreslår en något större generell indragning för landstingskommunerna, 970 milj. kr., medan kommunerna till följd av slopad skatteutjämningsavgift och slopad kompensation för kommunal företagsbeskattning får en nettoförbättring år 1988 med 550 milj. kr. jämfört med nuvarande regler. Motionärerna förordar att reduceringen gentemot kommunsektorn i stället sker genom en nedskärning av de specialdestinerade bidragen.

Folkpartiet föreslår i sin motion att skatteutjämningssystemet behålls oförändrat för år 1988 och att nedskärningarna gentemot kommunsektorn, i avvaktan på att förändringar i de specialdestinerade bidragen kan genomföras, sker genom att höja skatteutjämningsavgiften för kommuner och landstingskommuner med 9 resp. 5 öre/skr. Tillsammans med förslaget att helt slopa kompensationen till kommunerna för den slopade företagsbeskattningen innebär förslagen att kommunsektorns inkomster netto reduceras med närmare 2,2 miljarder kronor varav den övervägande delen, närmare 2 miljarder kronor, avser kommunerna.

I *motion Fi308* (c) föreslås att medel överförs till skatteutjämningssystemet redan år 1988 genom att kompensationen för den slopade företagsbeskattningen avskaffas och genom att de specialdestinerade bidragen reduceras med i storleksordningen 10 %.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår i motion Fi302 att såväl den generella delen i form av sänkt skatteutjämningsavgift som den specialdestinerade delen av transfereringssystemet förstärks.

I budgetpropositionen gjordes en samlad bedömning av kommunsektorns ekonomiska situation inför 1988. Ett antal åtgärder föreslogs där som bedömdes vara avvägda så att de skulle kunna genomföras inom ramen för ett i stort sett oförändrat kommunalt skattetryck.

Det står nu klart att flera av de åtgärder regeringen föreslagit inte kommer att genomföras i avsedd omfattning. Det finns därför en risk att den kommunala verksamheten kan komma att expandera i alltför snabb takt. Enligt utskottets mening måste den reala volymökningen i den kommunala verksamheten och de nominella pris- och löneökningarna begränsas.

Enligt utskottet bör vissa *begränsningar* göras *i transfereringarna till kommunerna*. Förslag härom lämnas såväl i kompletteringspropositionen som i flera av motionerna.

Huvuddelen av de förslag till nedskärningar av olika specialdestinerade bidrag som förts fram i motionerna från moderata samlingspartiet har behandlats av utskotten och riksdagen under våren 1987 och därvid avvisats. Förslagen från centern om nedskärningar av alla specialdestinerade bidrag utom på skolområdet har inte kommit upp till prövning eftersom motionärerna inte fullföljt sina förslag genom att framföra yrkanden som kan behandlas av utskotten och riksdagen. Finansutskottet konstaterar därför att tillräckliga besparingar i bidragen till kommunsektorn inte gjorts under riksdagsbehandlingen våren 1987. Däremot har vissa besparingsförslag avvisats av riksdagen. För att åstadkomma den nödvändiga begränsningen i den kommunala volymtillväxten måste därför i detta läge reduceringen ske i de

generella bidragen – skatteutjämningsbidragen, kompensationen för slopad företagsbeskattning – eller med hjälp av höjd skatteutjämningsavgift.

Vid kammarbehandlingen av finansutskottets betänkande 20 den 24 april 1987 framkom att tillräckligt stöd inte förelåg i kammaren för att genomföra utskottets förslag till förändringar av skatteutjämningsbidragen för år 1988 som innefattade en ändrad regional profil och en sänkning av bidragsnivån. Då detta klarlagts begärdes återförvisning av ärendet till finansutskottet för ytterligare beredning. Riksdagen biföll detta förslag. Utskottet konstaterar att i det uppkomna parlamentariska läget kan ingen majoritet åstadkommas för att genomföra denna regionalpolitiska profil i skatteutjämningssystemet på det sätt regeringen föreslagit. Den statsfinansiella besparing som i nuvarande läge är möjlig att genomföra är endast att höja skatteutjämningsavgiften och/eller att begränsa den kompensation som utgår till kommunerna för den slopade kommunala företagsbeskattningen. Enligt utskottets uppfattning bör åtgärderna vara av minst den omfattning som föreslagits i budget- och kompletteringspropositionerna, dvs. 1 560 milj. kr.

Ett genomförande av förslaget att avskaffa den kompensation som utgår för den slopade företagsbeskattningen skulle i och för sig tillgodose totalbehovet av åtstramning men det skulle endast beröra kommunerna och inte landstingskommunerna. Därtill kommer att förslaget skulle slå mycket ojämnt. Det skulle drabba vissa kommuner mycket hårt medan andra – främst kommunerna utanför skatteutjämningssystemet med god skattekraft – inte skulle påverkas alls. Utskottet har därför kommit till slutsatsen att denna kompensation i nuvarande situation inte bör avskaffas helt utan enbart begränsas. En nedjustering av kompensationen med ett belopp motsvarande 90 kr./invånare skulle reducera kompensationen med ca 700 milj. kr. Behovet av ytterligare begränsningar bör tillgodoses genom en höjning av skatteutjämningsavgiften. En höjning av avgiften med 10 öre/skr. skulle öka statens inkomster med ca 890 milj. kr. Den totala budgetförbättringen skulle därmed uppgå till 1 590 milj. kr. Skatteutjämningsavgiften blir därmed 34 öre/skr. för landstingskommunerna och 47 öre/skr. för primärkommunerna. Höjningen skulle medföra ökade utgifter för landstingen med 430 milj. kr. För kommunerna skulle den totala begränsningen uppgå till ca 1 160 milj. kr. Detta synes enligt utskottet vara en väl avvägd fördelning av indragningen från kommunsektorn.

Vad utskottet nu anfört innebär att utskottet i detta läge anser att nuvarande *skatteutjämningssystem* måste gälla för 1988 av vilket följer att förslaget till nytt skatteutjämningssystem nu bör avstyrkas av riksdagen.

I motionerna Fi215 av Carl Bildt m.fl. (m), Fi217 av Alf Svensson (c), Fi223 av Anna Wohlin-Andersson och Marianne Karlsson (c), Fi301 av Anita Bråkenhielm m.fl. (m), Fi302 av Lars Werner m.fl. (vpk), Fi303 av Bertil Danielsson och Ewy Möller (m), Fi304 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c), Fi305 av Bo Lundgren m.fl. (m, fp, c), Fi308 av Olof Johansson m.fl. (c), Fi310 av Elver Jonsson och Lars Sundin (fp), Fi311 av Ingrid Hasselström Nyvall (fp), Fi312 av Mona Saint Cyr (m), Fi313 av Rolf Kenneryd m.fl. (c, m), Fi314 av Gunilla André och Bengt Kindbom (c), Fi320 av Bengt Westerberg m.fl. (fp), Fi321 av Christer Eirefelt och Margareta Fogelberg (fp), Fi322 av Kersti Johansson och Rune Backlund (c)

och Sk386 av Alf Svensson (c) yrkas avslag på propositionens förslag till skatteutjämningssystem och att förslag till nytt system utarbetas. Vad utskottet anfört om skatteutjämningssystemet bör riksdagen med anledning av de nämnda motionerna som sin mening ge regeringen till känna.

Skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner

I tre motioner begärs att grundgarantinivån höjs i förhållande till budgetpropositionens förslag för Eskilstuna, Gullspångs kommun resp. för Kalmar län. Eftersom utskottet kommit till slutsatsen att några nedjusteringar av garantinivåerna inte bör göras i nuvarande skatteutjämningssystem för 1988 innebär detta att förutsättningarna för motionärernas krav inte längre föreligger. De behöver därför inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet avstyrker därför motionerna Fi315, Fi318 och Fi304 yrkande 2.

Regional skatteutjämning

I *motion Fi316* av Åke Wictorsson m.fl. (s) ifrågasätts om tiden nu inte är inne för att i större utsträckning göra skatteutjämningen regional genom att en del av skatteutjämningssystemet läggs på landstingen. Inom en sådan regionaliserad del av systemet skapas möjligheter att i större utsträckning ta hänsyn till variationerna mellan de enskilda kommunerna inom ett landstingsområde. Det statliga systemet skulle i ett sådant läge användas för att skapa utjämning mellan kommunerna i de olika landstingsområdena. Den sänkning av skatteutjämningsavgiften med 14 öre för landstinget som föreslås i budgetpropositionen skulle i stället kunna användas för detta ändamål. Motionärerna hänvisar till det inomregionala utjämningssystemet i Stockholms län.

Utskottet vill med anledning härav anföra att eftersom samtliga landsting utom Stockholms läns och Västmanlands läns landsting ingår i skatteutjämningssystemet torde de finansiella möjligheterna att genomföra inomregionala utjämningssystem finansierade av landstingen vara relativt små utanför dessa län. Inom Stockholms län däremot fördelas för år 1987 närmare 400 miljoner mellan 14 av länets 25 kommuner. Systemet har medverkat till att minska utdebiteringsskillnaderna i Stockholmsområdet. Det kan finnas skäl för berörda kommuner och landsting i Stockholms län att se över systemet med anledning av de förändringar som utskottet tidigare förordat. Det bör emellertid ankomma på de berörda parterna att ta initiativ till eventuella förändringar. Med det anförda avstyrker utskottet motion Fi316.

Extra skatteutjämningsbidrag

I budgetpropositionen föreslås en reformering av systemet för kommunalt bostadstillägg till folkpension (KBT). Genom denna reform får flera kommuner ökade statsbidrag men många kommuner får också ökade kostnader. Kommuner med svag ekonomi bör enligt propositionen, efter prövning i varje särskilt fall, kunna få extra skatteutjämningsbidrag. Förslag till fördelning av extra skatteutjämningsbidrag bör i vanlig ordning lämnas av

skatteutjämningsnämnden som är en parlamentariskt sammansatt rådgivande nämnd i skatteutjämningsfrågor. Behovet av extra skatteutjämningsbidrag till följd av revideringen av skatteutjämningssystemet och KBT-reformen beräknas i propositionen till 300 milj. kr. för år 1988 och till 200 milj. kr. för år 1989. Utgångspunkten för beräkningen har varit att undvika skattehöjningar i kommuner och landsting som redan i dag har en hög utdebitering. Utöver detta belopp tillkommer inemot 100 milj. kr. som redan är intecknat för bidrag till kollektiv landsbygdstrafik och till förebyggande åtgärder mot jordskred m.m.

I *motion Fi317* av Birger Rosqvist m.fl. (s) anförs att det finns kommuner och landsting i södra Sverige som har höga skattesatser och låg skattekraft. Flera av dessa kommuner har drabbats av strukturförändringar i industrin som inneburit ändrad åldersstruktur, ökad utflyttning och försämrad skattekraft. För dessa kommuner kommer det enligt motionärerna att ta lång tid att anpassa sig till de radikalt ändrade ekonomiska villkor som budgetpropositionens förslag innebär. Det smidigaste sättet att överbrygga de problem som följer av omläggningen är enligt motionärerna att anvisa ytterligare medel för extra skatteutjämning.

I *motion Fi319* av Göran Magnusson m.fl. (s) påtalas några av de problem som uppkommer för kommunerna i Västmanland till följd av budgetpropositionens förslag om ändrat skatteutjämningssystem. Motionärerna anser att kommunerna Arboga, Köping, Heby, Sala och Kungsör bör få extra skatteutjämningsbidrag och att ytterligare medel bör anvisas för detta.

Eftersom utskottet anser att nuvarande skatteutjämningssystem bör bibehållas under år 1988 behöver några extra skatteutjämningsbidrag med anledning av omläggning av skatteutjämningssystemet inte utbetalas. Utskottet anser därför att extra skatteutjämningsbidrag bör uppgå till samma belopp som under 1987 och fördelas enligt nuvarande principer. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna Fi317 och Fi319, yrkande 2.

Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.

I budgetpropositionen föreslås att till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. för budgetåret 1987/88 anvisas ett förslagsanslag av 12 681 milj. kr. Regeringen har därefter i kompletteringspropositionen föreslagit att anslaget bör räknas upp med 150 milj. kr. till följd av förändringar i lönesummans utveckling.

Tabell 5. Skatteutjämningsbidrag åren 1985–1988 (milj. kr.)

	1985	1986	1987	Prop. 1988	Utskottet 1988
Kommuner	6 015	6 470	7 142	6 624	7 547
Landsting	4 829	5 229	5 764	5 076	6 085
Extra skatteutjämningsbidrag	180	230	356	400	320
Summa, helår	11 024	11 929	13 262	12 100	13 952
budgetår 1987/88				12 681	13 607

Med hänvisning till tabell 5 och vad utskottet anfört ovan beräknar utskottet anslaget till skatteutjämningsbidrag för budgetåret 1987/88 till 13 607 milj. kr.

Skatteutjämningsavgift

I budgetpropositionen föreslås att skatteutjämningsavgiften minskas med totalt 14 öre/skr. Målet anges vara att på sikt helt avveckla den generella avgiften. Den progressiva avgiften föreslås vara kvar och i någon mån skärpt.

I *motion Fi215* (m) och *Fi302* (vpk) föreslås att den generella avgiften omedelbart avskaffas. I *motion Fi308* (c) föreslås att den särskilda skatteutjämningsavgiften (13 öre/skr.) för kommuner avskaffas redan år 1988. I *motion Fi320* (fp) föreslås däremot en höjning av skatteutjämningsavgiften med 5 öre/skr. för landstingskommuner och med 9 öre/skr. för kommuner.

Uttaget av skatteutjämningsavgift gör att även kommuner utanför skatteutjämningssystemet får medverka till att finansiera en del av skatteutjämningsbidragen. Som utskottet anfört bör avgiften höjas med 10 öre/skr. Därmed ökar statens inkomster med 890 milj. kr. Det totala avgiftsuttaget uppgår därmed till 34 öre/skr. för landstingskommuner och 47 öre/skr. för primärkommuner. Avgiften bör regleras i en särskild lag.

Utskottet avstyrker med det anförda yrkande 3 i motion Fi308 (c).

Utskottet anser att *en särskild avgift* bör uttas på det kommunala skatteunderlaget efter en progressiv skala. Utskottet förordar att denna avgift tas ut med stöd av en särskild lag. Utskottet avstyrker således motion Fi308 yrkande 4.

Kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning

I budgetpropositionen föreslås att 1 569 milj. kr. anslås för bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen. Regeringen har senare i kompletteringspropositionen föreslagit att kompensationen reduceras till 1 391 milj. kr. I *motionerna Fi112* (m), *Fi228* (c) och *Fi320* (fp) yrkas att bidraget inte skall utgå.

Utskottet har i det föregående förordat vissa ändringar i anslaget till kompensation för slopad företagsbeskattning. Utskottet tillstyrker således att kompensationen reduceras med ett belopp som motsvarar 90 kr./invånare. Anslaget beräknas därmed uppgå till 1 224 milj. kr. Motionerna Fi112 yrkande 16, Fi228 (c) yrkande 7 och Fi320 (fp) yrkande 5 blir därmed delvis tillgodosedda. Motion Fi116 (vpk) yrkande 9, vari yrkas att kompensationen skall höjas, avstyrks däremot.

Avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag

I ett tiotal motioner begärs att de olika statsbidragen till kommunerna vägs in i en helhet inför att ställning tas till den framtida kommunala utvecklingen.

I *motion Fi215* (m) anförs att merparten av statsbidragen till kommunerna på sikt bör avvecklas med undantag för bl.a. ett väl fungerande skatteutjämningssystem. Redan nästa år bör ett så stort antal specialdestinerade statsbidrag som möjligt ersättas av ett allmänt kommunalt bidrag. Det bör

fördelas på ett likartat sätt som de specialdestinerade bidragen. Framtida neddragningar av det statliga stödet till kommunerna bör enligt motionärerna ske genom att minska detta allmänna bidrag. En förutsättning härför är att det sker en omfattande avreglering av statliga föreskrifter och bidragsbestämmelser.

I *motion Fi308* (c) anförs att en ökad utjämning kommunerna emellan bör ske genom att de totala statsbidragen till kommunerna omfördelas. Detta föreslås ske genom att de specialdestinerade bidragen överförs till skatteutjämningen. Bidragen bör enligt motionärerna fördelas efter för kommunerna opåverkbara faktorer som exempelvis skattekraft, geografiskt läge, åldersstruktur och befolkningsutveckling. Fördelningen bör enligt motionärerna inte ske efter verksamhetens storlek. Det gynnar endast de rika kommunerna.

I *motion Fi320* (fp) anförs att de nuvarande driftbidragen bör förändras till att bli mer generella och schabloniserade efter invånarantal, dvs. som ett bidrag per person i relevant ålder. Med sådana schabloniserade statsbidrag blir bidragssystemet enligt motionärerna mer neutralt mellan "rika" och "fattiga" kommuner. Kommunerna ges därigenom möjligheter att själva fritt, utan statlig detaljreglering, bestämma hur olika verksamheter skall bedrivas. Som ett komplement till ett på detta sätt schabloniserat statsbidragssystem krävs enligt motionärerna ett utjämningssystem med hög ambitionsnivå som utjämnar skillnader i skattekraft och opåverkbara kostnader.

I *motionerna Fi306* av Olle Grahn m. fl. (fp, m, c), *Fi310* av Elver Jonsson och Lars Sundin (fp) och *Fi313* av Rolf Kenneryd m. fl. (c, m) begärs att ett nytt förslag till samlat åtstramningspaket utarbetas vari samtliga statsbidrag (även specialdestinerade) vägs in i en helhetslösning med syftet att alla kommuner skall delta och bära sina relativa delar av nedskärningarna efter bärkraft. I avvaktan på ett sådant förslag bör nuvarande skatteutjämningssystem få gälla tills vidare.

I *motion Fi304* av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) anförs att de specialdestinerade bidragen genom sin konstruktion gynnar de rika kommunerna, främst de expansiva storstadsregionerna. Det vore därför enligt motionärerna en riktig fördelningspolitisk åtgärd att slå samman de specialdestinerade statsbidragen med bidraget till kommunal skatteutjämning och därmed ge alla statsbidrag till den kommunala sektorn en utjämnande prägel. Det nuvarande skatteutjämningssystemet bör behållas till dess en reform av det skisserade slaget kan genomföras.

I *motion Fi317* av Birger Rosqvist m.fl. (s) anförs att det vore välbetänkt att mycket snart inleda en förnyad översyn av skatteutjämningssystemet. Den snabba samhällsförändringen leder enligt motionärerna till att målen för det komplexa skatteutjämningssystemet mycket snart undergrävs. I en översyn bör man särskilt pröva förutsättningarna för att använda instrument av typen skatteutjämningsavgift.

I *motion Fi321* av Christer Eirefelt och Margareta Fogelberg m. fl. (fp) begärs en skyndsam utredning om ett nytt system för statsbidrag till kommunerna som i större utsträckning bygger på en schablonisering av bidragen och minskad detaljreglering.

I *motion Fi302* (vpk) begärs att en parlamentarisk utredning tillsätts om

övergång till en enhetsskatt för stat och kommuner. Tekniken för beräkningen av faktorer och tillägg för fastställande av grundgarantin måste enligt motionärerna bli föremål för ytterligare analys och översyn med syfte att få korrekta värden.

Som framgått av utskottets redovisning i tabell 3 har de specialdestinerade bidragens andel av totala bidragen minskat påtagligt under den senaste tioårsperioden.

Bidragen är ett av statsmakternas instrument för att påverka utformningen och omfattningen av olika verksamheter inom kommunsektorn. Det är inom vissa områden, t.ex. skolväsendet, angeläget att en godtagbar och enhetlig standard kan upprätthållas i hela landet. De specialdestinerade bidragen kan också medverka till att stärka ekonomiskt och politiskt svaga gruppers livsvillkor och ekonomiska situation, t.ex för barn, gamla och handikappade.

Vissa av de specialdestinerade bidragen, t.ex. bidrag till barnomsorg och investeringsbidragen, syftar till att stimulera kommunerna att bygga ut viss kommunal verksamhet.

Det har i olika sammanhang hävdats att de specialdestinerade bidragen är förknippade med långtgående detaljregleringar och omfattande byråkrati både hos de mottagande kommunerna och hos de utbetalande statliga myndigheterna. Regeringen tillsatte år 1983 en beredning (stat–kommunberedningen) för ökad samverkan mellan stat och kommun samt förenkling av statliga regler riktade mot kommunsektorn. I direktiven (dir. 1983:30) anges att syftet bör vara att föreslå förändringar som leder till effektivitetshöjningar och kostnadsreduceringar i den kommunala verksamheten. Beredningen har lämnat ett antal rapporter som belyser samverkan mellan stat och kommun. Beredningens arbete beräknas pågå till juni 1989.

En schablonisering av bidragen enligt den modell som föreslås i t.ex. motion Fi320 (fp) kan inte genomföras för alla typer av bidrag. Det finns, som omnämns i motionen, verksamheter som är av tidsbegränsad karaktär eller endast berör vissa delar av landet. Som exempel kan nämnas bekämpningen och behandlingen av AIDS.

En omläggning i den riktning som förordats i flera av motionerna skulle innebära stora förändringar i bidragsbelopp för olika primärkommuner resp. landsting och kan inte genomföras utan att de specialdestinerade bidragens betydelse för kommunernas ekonomi närmare analyseras.

De kommuner som följt statsmakternas intentioner och byggt ut den bidragsstimulerade verksamheten skulle komma att drabbas av en sådan omläggning. Som påpekas i t.ex. motion Fi320 (fp) är skillnaden mellan statsbidragsbelopp räknat per förskolebarn i dag mycket stor. Stockholm får t. ex. ett bidrag som räknat per barn i kommunen är cirka sex gånger så stort som i Bromölla, vilket beror på den högre barnomsorgsutbyggnaden i Stockholm till följd av den högre förvärvsintensiteten samt annan inriktning av verksamheten.

Utskottet kan mot denna bakgrund inte dela uppfattningen att merparten av de specialdestinerade bidragen bör avvecklas. Detta hindrar inte att bidragens utformning och omfattning kan behöva ses över och ändras. I budgetpropositionen anmäls att en interdepartemental arbetsgrupp under

våren 1987 kommer att kartlägga och analysera de specialdestinerade bidragen och deras fördelning, effekter m.m.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna Fi306, Fi310 yrkande 1, Fi317 yrkande 1, Fi320 yrkande 2, Fi321 yrkandena 2 och 3, Fi304 yrkande 3, Fi313 yrkande 4 och Fi308 yrkande 5.

Det finns enligt utskottets mening inte skäl att särskilt utreda frågan om statskommunal enhetsskatt. Motion Fi302 yrkande 3 avstyrks därför av utskottet.

Ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel

Utskottet har inte något att erinra mot propositionens förslag till ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel. Eftersom utskottet anser att nuvarande skatteutjämningssystem måste bibehållas under år 1988 bör hänvisningar till den i budgetpropositionen föreslagna lagen om skatteutjämning utgå i här aktuella lagförslag. Hänvisning bör göras i berörda lagrum till lagarna om skatteutjämningsavgift och om särskild skatteutjämningsavgift.

Konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser

I *motion Fi307* av Mona Saint Cyr och Ewy Möller (m) anförs att det finns fog att på nytt upprepa framställningen om att regeringen i alla propositioner klart analyserar och redovisar samtliga kommunalekonomiska konsekvenser som direkt eller indirekt föranleds av framlagda förslag till beslut.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motioner med denna innebörd, senast våren 1985. Utskottet gav därvid (FiU 1984/85:29) uttryck för samma principiella inställning som nu redovisas i motion Fi307. Utskottet påpekade att det är angeläget att statsmakterna i det löpande arbetet klarlägger olika reformers effekter på den kommunala volymutvecklingen och på den kommunala ekonomin.

När det gäller riktlinjepropositioner har åtgärder vidtagits för att förslagen så långt det är möjligt skall åtföljas av kostnadsbedömningar. Av dessa bedömningar bör självfallet även de kommunala kostnaderna framgå.

Det kan även nämnas att i allmänna direktiv till kommittéer och särskilda utredare (dir. 1984:5) föreskrivs att för avgivna förslag skall väl genomarbetade kostnadsberäkningar redovisas. Dessa skall ta hänsyn till alla kostnader för olika intressenter, däribland kommuner.

I den reviderade budgethandboken för myndigheternas anslagsframställningar föreskrivs att förslag skall kostnadsberäknas. Särskilt skall konsekvenserna för bl.a. kommunerna uppmärksammas. Detta leder till att regeringen får ett bättre underlag för kostnadsbedömningar i kommande propositioner.

Utskottet anser i överensstämmelse med tidigare riksdagsbeslut att motionsyrkandet inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida och avstyrker därför motion Fi307.

Övriga anslag

I *motion Fi116* (vpk) anförs att den förda åtstramningspolitiken har inneburit att viktiga områden inom den gemensamma sektorn eftersatts. För att möta det ökande trycket främst inom vård- och omsorgsområdena föreslås därför att 2 miljarder kronor uppförs på ett specialdestinerat bidrag för detta.

Av vad utskottet anfört framgår att utskottet inte kan ställa sig bakom förslag med den finansiella innebörd som motionärerna föreslår. Motion Fi116 yrkande 11 avstyrks därför av utskottet.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *inriktningen av besparingar gentemot kommunsektorn*

att riksdagen godkänner vad utskottet anfört,

2. beträffande *förslaget till reviderat skatteutjämningssystem*

att riksdagen med avslag på i proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt E mom. 1 framlagt förslag till lag om skatteutjämning och med anledning av motionerna 1986/87:Fi113 yrkande 25, 1986/87:Fi215 yrkande 7, 1986/87:Fi217 yrkande 4, 1986/87:Fi223 yrkande 3, 1986/87:Fi301, 1986/87:Fi302 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Fi303, 1986/87:Fi304 yrkande 1, 1986/87:Fi305, 1986/87:Fi308 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Fi309, 1986/87:Fi310 yrkande 2, 1986/87:Fi311, 1986/87:Fi312, 1986/87:Fi313 yrkandena 1–3, 1986/87:Fi314, 1986/87:Fi320 yrkande 3, 1986/87:Fi321 yrkande 1, 1986/87:Fi322 och 1986/87:Sk386 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. beträffande *skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi304 yrkande 2, 1986/87:Fi315 och 1986/87:Fi318,

4. beträffande *regional skatteutjämning*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi316,

5. beträffande *extra skatteutjämningsbidrag*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi317 yrkande 2 och 1986/87:Fi319,

6. beträffande *anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.*

att riksdagen med anledning av propositionerna 1986/87:100 bilaga 9 punkt E 1 och 1986/87:150 bilaga 1 mom. 15 samt motionerna 1986/87:Fi116 yrkande 10 och 1986/87:Fi320 yrkande 4 till *Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.* för budgetåret 1987/88 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 13 607 000 000 kr.,

7. beträffande *skatteutjämningsavgift*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Fi320 yrkande 6 och med avslag på motion 1986/87:Fi308 yrkande 3 antar av utskottet i *bilaga 1* framlagt förslag till lag om skatteutjämningsavgift,

8. beträffande *särskild skatteutjämningsavgift*
att riksdagen med avslag på motion 1986/87:Fi308 yrkande 4 antar av utskottet i *bilaga 2* framlagt förslag till lag om särskild skatteutjämningsavgift,

9. beträffande *kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning*
att riksdagen med anledning av propositionerna 1986/87:100 bilaga 9 punkt E 2 och 1986/87:150 bilaga 1 mom. 10 och motionerna 1986/87:Fi112 yrkande 16, 1986/87:Fi228 yrkande 7 och 1986/87:Fi320 yrkande 5 samt med avslag på motion 1986/87:Fi116 yrkande 9 till *Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen* för budgetåret 1987/88 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 224 000 000 kr.,

10. beträffande *avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag*

a) att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi304 yrkande 3, 1986/87:Fi306, 1986/87:Fi308 yrkande 5, 1986/87:Fi310 yrkande 1, 1986/87:Fi313 yrkande 4, 1986/87:Fi317 yrkande 1, 1986/87:Fi320 yrkande 2 samt 1986/87:Fi321 yrkandena 2 och 3,

b) att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi302 yrkande 3,

11. beträffande *ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel*
att riksdagen

a) antar det i proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt E mom. 2 framlagda förslaget till lag om ändring i uppbördslagen (1983:272),

b) antar det i proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt E mom. 3 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,

c) antar det i proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt E mom. 4 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m., med den ändringen
dels att 1 § utgår ur lagförslaget,
dels att 4 § femte stycket erhåller följande som *Utskottets förslag* betecknade lydelse

Föreslagen lydelse	*Utskottets förslag*
4 §	
Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos staten enligt denna paragraf, fördelas med en tolftedel på varje kalendermånad. Vad som återstår, sedan avräkning har skett enligt 52 § uppbördslagen (1953:272), 16 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folk-	Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos staten enligt denna paragraf, fördelas med en tolftedel på varje kalendermånad. Vad som återstår, sedan avräkning har skett enligt 52 § uppbördslagen (1953:272), 16 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folk-

Föreslagen lydelse	*Utskottets förslag*
pension, 9 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare *och 14 § lagen (1987:000) om skatteutjämning*, skall länsskattemyndigheten utanordna till kommunen den 20 i månaden. Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att utbetalningen skall grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari och februari grundats på inte motsvarar en tolftedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i mars månad.	pension, 9 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, *8 § lagen (1987:000) om skatteutjämningsavgift och 4 § lagen (1987:000) om särskild skatteutjämningsavgift*, skall länsskattemyndigheten utanordna till kommunen den 20 i månaden. Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att utbetalningen skall grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari och februari grundats på inte motsvarar en tolftedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i mars månad.

---

dels att övergångsbestämmelserna erhåller följande lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987. Intill den 1 januari 1988 skall dock hänvisningen i 4 § femte stycket till 8 § lagen (1987:000) om skatteutjämningsavgift avse 8 § lagen (1985:533) om skatteutjämningsavgift.

d) avslår det i proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt E mom. 5 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m.m.,

12. beträffande *konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi307,

13. beträffande *övriga anslag*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi116 yrkande 11.

Stockholm den 21 maj 1987

På finansutskottets vägnar

Arne Gadd

Närvarande: Arne Gadd (s), Anne Wibble (fp), Roland Sundgren (s), Lars Tobisson (m), Christer Nilsson (s), Rune Rydén (m), Iris Mårtensson (s), Lisbet Calner (s), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Kjell A. Mattsson (c), Hans Petersson i Hallstahammar (vpk), Arne Kjörnsberg (s) och Rolf Kenneryd (c).

1. Inriktningen av besparingar gentemot kommunsektorn (mom. 1)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "I budgetpropositionen" och på s. 34 slutar med "från kommunsektorn" bort ha följande lydelse:

Det finns enligt utskottets bedömning stora risker för en fortsatt alltför snabb expansion av den kommunala verksamheten i förhållande till det samhällsekonomiska utrymmet. Att minska kommunernas volymökning är angeläget inte minst för att det därigenom skapas utrymme för en ökning av reallönerna.

Ett primärt mål för den ekonomiska politiken vad avser kommunsektorn borde därför enligt utskottet vara att bringa ner volymökningen till 0 %.

Genom en god förvaltning och omprioriteringar kan ökad kommunal service ges inom en oförändrad totalram realt sett. Om de kommunala monopolen bryts upp kan konkurrensen öka, vilket förbättrar effektiviteten. Dessutom kan privatiseringar och entreprenader utnyttjas varigenom effektivitetsvinster uppstår.

En förutsättning för en sådan utveckling är att den statliga styrningen av verksamheten minskar markant. Endast därigenom är det möjligt att uppnå en verklig decentralisering av besluten och därmed en anpassning till lokala förhållanden.

Merparten av statsbidragen till kommunerna bör enligt utskottet på sikt avvecklas med undantag för bl.a. ett väl fungerande skatteutjämningssystem. Detta är nödvändigt dels för att öka det kommunala självstyret, dels för att kunna sänka det totala skattetrycket.

En oförändrad kommunal utgiftsvolym innebär jämfört med en tvåprocentig volymökning att kostnaderna för den kommunala verksamheten skall reduceras med 4,5 miljarder kronor år 1988.

En minskning av statsbidraget till kommunerna får inte leda till kommunalskattehöjningar. Utskottet förordar därför att ett lagstadgat kommunalt skattestopp skall införas.

Redan nästa år bör ett så stort antal specialdestinerade statsbidrag som möjligt ersättas av ett allmänt kommunalt bidrag. Detta skall ske samtidigt som de detaljregleringar och bidragsbestämmelser som är förknippade med statsbidragen avvecklas. Regeringen bör skyndsamt förelägga riksdagen förslag där de specialdestinerade bidragen slås samman till ett allmänt bidrag som fördelas mellan kommunerna på ett likartat sätt som de specialdestinerade bidragen. Framtida neddragningar på statens stöd till kommunerna skall ske genom minskningar av detta allmänna bidrag.

I motion Fi215 föreslås att de specialdestinerade statsbidragen minskas med 3,3 miljarder kronor för år 1988. Dessutom bör kompensationen för bolagsskatten avskaffas, vilket innebär ett intäktsbortfall för primärkommunerna med 1,6 miljarder kronor. Därutöver minskas kommunernas skattein-

täkter med 3 miljarder kronor till följd av förslag om grundavdrag för barn. Minskningen bör göras redan år 1988 i samband med att staten transfererar skatteintäkter till kommunerna. Totalt innebär således förslagen ett intäktsbortfall med 7,9 miljarder kronor.

Samtidigt föreslås emellertid att skatteutjämningsavgiften avskaffas fr.o.m. år 1988 och att en viss förstärkning görs av den nuvarande kommunala skatteutjämningen, främst i syfte att stimulera till lägre kommunalskattesatser. Tillsammans beräknas dessa förslag tillföra kommunerna 4,8 miljarder kronor.

Den specificerade åtstramningen gentemot kommunerna uppgår således, utöver regeringens förslag, till 3,1 miljarder kronor för år 1988. För att hålla den kommunala verksamheten på en realt sett oförändrad nivå krävs, som tidigare nämnts, neddragningar motsvarande 4,5 miljarder kronor. Härigenom uppstår ett utrymme på 1,4 miljarder kronor för sänkningar av kommunalskatterna. Utskottet anser att denna inriktning av åtgärder mot kommunsektorn väl svarar mot de krav utskottet redovisat.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *inriktningen av besparingar gentemot kommunsektorn*

att riksdagen godkänner vad utskottet anfört.

2. Inriktningen av besparingar gentemot kommunsektorn (mom. 1)

Kjell A. Mattsson och Rolf Kenneryd (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "I budgetpropositionen" och på s. 34 slutar med "från kommunsektorn" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör syftet med skatteutjämningen vara att på sikt ge kommunerna lika ekonomiska förutsättningar. Samma servicenivå och effektivitet skall ge samma kommunalskatt oavsett egen skattekraftsnivå.

Utskottet anser därför för det första att åtgärder för år 1988 måste inriktas på att förhindra att den kommunala skatteutjämningen förlorar sin roll i fördelningspolitiken. Det innebär att utskottet inte kan acceptera att nedskärningar görs i skatteutjämningssystemet. I stället bör systemet förstärkas. Det bör ske genom en omfördelning av de statliga bidragen. Den nuvarande kompensationen till kommunerna för den slopade företagsbeskattningen bör avskaffas och de specialdestinerade bidragen med undantag för bidragen till skolan bör begränsas. Därigenom frigörs medel som kan överföras till skatteutjämningen.

Utskottet delar propositionens målsättning att skatteutjämningsavgiften på sikt helt bör avvecklas. Det finns skäl att gå något fortare fram än vad som föreslås i budgetpropositionen. Som ett ytterligare steg bör därför den avgift på 13 öre/skr., som för närvarande tas ut endast av primärkommunerna avskaffas. Vidare bör den progressiva avgiften som tas ut endast av vissa kommuner avskaffas.

Genom åtgärder med denna inriktning bör det vara möjligt att redan för år 1988 förstärka den kommunala skatteutjämningen. Utskottet anser att den omfattningen av åtgärder som föreslås i motion Fi308 på ett lämpligt sätt svarar mot den inriktning utskottet förordat. Det skulle innebära att skatteutjämningssystemet redan år 1988 tillförs 3,4 miljarder kronor i förhållande till budgetpropositionens förslag.

Inför år 1989 bör särskilt utredas möjligheterna att överföra de specialdestinerade bidragen till skatteutjämningen. Därvid bör den modell för kommunal utjämning som praktiseras i Norge och i Danmark särskilt beaktas.

Ett system av denna modell skulle enligt utskottets mening ge kommunerna större frihet att använda sina resurser. Det innebär nämligen att de detaljregleringar och den byråkrati som de olika specialdestinerade bidragen är förknippade med försvinner. Detta främjar en god hushållning och den kommunala självstyrelsen förstärks, samtidigt som den fördelningspolitiska effekten förbättras.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *inriktningen av besparingar gentemot kommunsektorn*

att riksdagen godkänner vad utskottet anfört,

3. Inriktningen av besparingar gentemot kommunsektorn (mom. 1)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "I budgetpropositionen" och på s. 34 slutar med "från kommunsektorn" bort ha följande lydelse:

Kommunerna har viktiga samhällsuppgifter när det gäller utbildning, omsorg och vård av såväl gamla som unga, bostäder och arbete. Det ankommer i stor utsträckning på kommunerna att förverkliga de beslut som regering och riksdag fattar. Det är därför nödvändigt att tillräckliga resurser tillförs kommunsektorn så att välfärds- och fördelningspolitiken ges ett reellt innehåll för de enskilda medborgarna. En hård nedskärningspolitik mot kommunerna riskerar att drabba de svaga grupperna och bidra till arbetslöshet och andra regionala problem. Ekonomiska orättvisor, social nedrustning och privatisering av verksamheter följer i spåren av en åtstramningspolitik mot kommunerna. Enligt utskottets mening måste kommunerna därför garanteras resurser för en välfärdspolitik och fördelningspolitik till de svaga gruppernas försvar. Utskottet vill därför bestämt avvisa den politik gentemot den kommunala sektorn som föreslås i budgetpropositionen och i partimotionerna Fi215 (m), Fi320 (fp) samt Fi308 (c) innebärande att den kommunala sektorn dräneras på resurser. Utskottet förordar att skatteutjämningssystemet bibehålls på nuvarande nivå, att skatteutjämningsavgiften avskaffas och att kommunsektorn dessutom tillförs ökade resurser via riktade bidrag för att stärka sysselsättningen, minska ekonomiska orättvisor och förbättra den

sociala omvårdnaden. Utskottet motsätter sig bestämt att besparingar görs av transfereringarna till kommunsektorn.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *inriktningen av besparingar gentemot kommunsektorn*

att riksdagen godkänner vad utskottet anfört.

4. Förslaget till reviderat skatteutjämningssystem (mom. 2)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Vad utskottet" och på s. 35 slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

För att få en rättvis kommunal verksamhet över landet behövs ett väl fungerande kommunalt skatteutjämningssystem. Det bör ge stöd åt kommuner med låg skattekraft och särskilt stora kostnader.

Den kommunala skattesatsen blir därmed ett klarare uttryck för den kommunala självstyrelsen och speglar den avvägning mellan offentlig och enskild verksamhet som kommunens befolkning väljer.

Regeringen föreslår i sitt förslag till reviderat skatteutjämningssystem ett tak för skattesatserna som begränsar skatteutjämningsbidragets storlek. Utskottet anser att det är viktigt att skatteutjämningssystemet är helt opåverkbart av den bidragsmottagande kommunens skattepolitik.

Skatteutjämningsbidraget bör därför beräknas utifrån en fix skattesats, vilken bör vara 16 kr. för primärkommun och 13:50 kr. för landstingskommun samt 29:50 kr. för landstingsfri kommun. De kommuner och landsting som ligger över dessa skattesatser bör få höjda grundgarantinivåer.

Utskottet anser i likhet med vad som anförs i motion Fi215 att kommuner med särskilt hög kommunal utdebitering – över 17 kr. per skattekrona för primärkommun – bör få ett särskilt bidrag för att stimulera till skattesänkning. Det extra skatteutjämningsbidraget skall utbetalas med 50 % av skattesänkningen ned till 17 kr. per skattekrona det år skattesänkningen genomförs. Därigenom får skatteutjämningen ett inslag som stimulerar till lägre skattesatser och minskade utdebiteringsskillnader mellan olika kommuner.

Den tekniska uppbyggnaden av skatteutjämningssystemet bör enligt utskottet i allt väsentligt bibehållas. Grundgarantierna för 1987 bör också vara oförändrade med undantag av den korrigering som sker för kommuner med över 16 kr. resp. 13:50 kr. i utdebitering.

När det gäller tekniken för beräkning av skillnader i kostnader för åldersstruktur och socialstruktur kan regeringens förslag accepteras med vissa undantag. Kostnader för barnomsorg bör beräknas uteslutande med utgångspunkt i antalet barn i berörda åldrar. Något hänsynstagande till den faktiska utbyggnaden av barnomsorgen bör inte ske. Faktorn kostnad för socialbidrag skall omfatta hela antalet hushåll som får socialbidrag.

Skatteutjämningskommitténs förslag om tillägg vid stor befolkningsminskning accepteras.

Det av utskottet förordade skatteutjämningssystemet innebär att utbetalade skatteutjämningsbidrag kommer att öka något. Storleken beror till viss del på hur mycket de kommunala skattesatserna sänks i högskattekommuner.

Vad utskottet anfört innebär att utskottet tillstyrker förslaget i motion Fi215 till reviderat utjämningssystem.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

> 2. beträffande *förslaget till reviderat skatteutjämningssystem*
> att riksdagen med avslag på i proposition 1987/88:100 bilaga 9 punkt E mom. 1 framlagt förslag till lag om skatteutjämning och med anledning av motionerna 1986/87:Fi113 yrkande 25, 1986/87:Fi217 yrkande 4, 1986/87:Fi223 yrkande 3, 1986/87:Fi301, 1986/87:Fi302 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Fi303, 1986/87:Fi304 yrkande 1, 1986/87:Fi305, 1986/87:Fi308 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Fi309, 1986/87:Fi310 yrkande 2, 1986/87:Fi311, 1986/87:Fi312, 1986/87:Fi313 yrkandena 1–3, 1986/87:Fi314, 1986/87:Fi320 yrkande 3, 1986/87:Fi321 yrkande 1, 1986/87:Fi322 och 1986/87:Sk386 yrkande 10 och med bifall till motion 1986/87:Fi215 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Förslaget till reviderat skatteutjämningssystem (mom. 2)

Kjell A. Mattsson och Rolf Kenneryd (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Vad utskottet" och på s. 35 slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att skatteutjämningssystemet bör förstärkas. Regeringens förslag till reviderat skatteutjämningssystem innebär en kraftig nedskärning av skatteutjämningsbidragen. Utskottet anser därför att förslaget bör avslås av riksdagen. Utskottet anser i likhet med vad som anförs i motion Fi308 att grundgarantin i det föreslagna skatteutjämningssystemet bör vara minst 103 % och uppgå till högst 152 % av medelskattekraften. Garantitalen bör för det första skrivas upp till 1986 års nivå. För det andra bör grundgarantin för de kommuner och landsting som inte når upp till den nivå som fastställdes vid utjämningsreformen år 1979 höjas med en procentenhet.

För det tredje bör en ökning av grundgarantin utöver vad som föreslås i propositionen ske för kommunerna i skogslänen och Blekinge län samt Östhammar, Tierp och Älvkarleby i Uppsala län, Valdemarsvik i Östergötlands län, Gotlands kommun, Åmål, Bengtsfors och Dals-Eds kommuner i Älsvborgs län, samtliga kommuner i Örebro län utom Hallsberg och Kumla, Hallstahammar, Surahammar, Fagersta, Norberg och Skinnskatteberg i Västmanlands län. Detta innebär en anslutning till budgetpropositionens regionalpolitiska profil i skatteutjämningssystemet i de områden som bäst behöver förstärkning. Utskottet motsätter sig den besparing propositionen föreslår i skattekraftssvaga sydsvenska kommuner.

Propositionens förslag till beräkning av åldersstrukturfaktorn kan i

huvudsak godtas av utskottet liksom förslaget att tillägget för stor befolkningsminskning även skall avse landstingen.

Skatteutjämningsbidraget bör enligt utskottet beräknas med utgångspunkt från medelskattekraften och kommunernas och landstingskommunernas egna skattesatser upp till 18 kr. för kommunerna och 14:50 kr. för landsting och 32:50 kr. för kommuner utanför landsting.

Nuvarande spärregel om en höjning av grundgarantin med lägst 3 % av medelskattekraften i förhållande till de regler som gällde 1979 bör slopas.

Nuvarande spärregel innebärande att avdrag för gynnsam åldersstruktur inte får leda till lägre skattekraftsgaranti än 100 % av medelskattekraften bibehålls.

Utskottet anser att regeringen bör ges i uppdrag att omgående utarbeta ett nytt förslag till reviderat skatteutjämningssystem i enlighet med vad utskottet nu anfört och förelägga riksdagen detta förslag tidigt i höst. I och med att riksdagen redan i vår godkänner inriktningen för ett sådant förslag kan kommunerna och landstingen utgå från detta i sin planering och systemet kan träda i kraft redan år 1988.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

> 2. beträffande *förslaget till reviderat skatteutjämningssystem*
> att riksdagen med avslag på i proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt E mom. 1 framlagt förslag till lag om skatteutjämning och med anledning av motionerna 1986/87:Fi215 yrkande 7, 1986/87:Fi217 yrkande 4, 1986/87:Fi223 yrkande 3, 1986/87:Fi301, 1986/87:Fi302 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Fi303, 1986/87:Fi304 yrkande 1, 1986/87:Fi305, 1986/87:Fi308 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Fi309, 1986/87:Fi310 yrkande 2, 1986/87:Fi311, 1986/87:Fi312, 1986/87:Fi313 yrkandena 1–3, 1986/87:Fi314, 1986/87:Fi320 yrkande 3, 1986/87:Fi321 yrkande 1, 1986/87:Fi322 och 1986/87:Sk386 yrkande 10 och med bifall till motion 1986/87:Fi113 yrkande 25 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Förslaget till reviderat skatteutjämningssystem (mom. 2)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Vad utskottet" och på s. 35 slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är skatteutjämningssystemets främsta syfte att utjämna skillnader i skattekraft och kostnader mellan olika kommuner och landstingskommuner. Principen, som föreslås i propositionen, att omfördela bidragen så att kommunerna och landstingskommunerna i norra Sverige, som genomsnittligt sett har en högre skattesats än i övriga landet, får en relativt större andel, är därför riktig. Likaså synes det välmotiverat att särskilt stärka situationen för kommunerna i Norrlands inland. Utskottet kan dock inte acceptera propositionens förslag så till vida att dessa relativa förbättringar skall ske på bekostnad av kommunerna och landstingskommunerna i södra och mellersta Sverige. Det finns ett stort antal kommuner och landsting i södra och mellersta Sverige som i dagsläget har en besvärlig

ekonomisk situation, hög utdebitering och svag skattekraft. Det kan enligt utskottets mening inte vara rimligt att dessa näst sämst ställda kommuner skall svara för förbättringar för de allra sämst ställda kommunerna. Innebörden av en sådan omfördelning blir att en ökad börda läggs på låg- och normalinkomsttagare i södra och mellersta Sverige som drabbas hårt av den orättvisa proportionella skatten. En sådan ordning kan inte accepteras. Utskottet förordar därför, i likhet med vad som föreslås i motion Fi302 (vpk), att den garanterade skattekraften i huvudsak tryggas via av staten tillskjutet tillskott av skatteunderlag. Grundgarantin bör därför vara lägst 101 % av medelskattekraften, vilket överensstämmer med skatteutjämningskommitténs förslag. För att bibehålla den utjämnande karaktären i skatteutjämningssystemet bör därutöver grundgarantin förstärkas ytterligare för kommunerna i norra Sverige. Därigenom skulle systemet bättre anpassas för en övergång till en enhetsskatt för stat och kommuner som innebär att kommunerna erhåller sin andel av skatten för att klara basbehoven med utgångspunkt i fastställda kriterier beräknade på faktorer som befolkningsstruktur, skolans och den sociala omvårdnadens behov. Propositionens förslag i övrigt vad gäller den skattesats som skall ligga till grund för bidragsberäkningen och beräkningen av faktorn åldersstruktur och social struktur godtas av utskottet.

På sikt bör skatteutjämningssystemet, såsom anförs i motion Fi302 (vpk), ersättas av en mer långsiktig och varaktig lösning som kan trygga en demokratisk kommunal skattepolitik med beaktande av såväl en fördelningspolitisk som regionalpolitisk målsättning.

Utskottet tillstyrker med det anförda motion Fi302 (vpk) och avstyrker de motioner vari framförs att den kommunala sektorns totala resurser kraftigt bör minskas.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

> 2. beträffande *förslaget till reviderat skatteutjämningssystem*
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Fi302 yrkandena 1 och 2 och med anledning av i proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt E mom. 1 framlagt förslag till lag om skatteutjämning samt med avslag på motionerna 1986/87:Fi113 yrkande 25, 1986/87:Fi215 yrkande 7, 1986/87:Fi217 yrkande 4, 1986/87:Fi223 yrkande 3, 1986/87:Fi301, 1986/87:Fi303, 1986/87:Fi304 yrkande 1, 1986/87:Fi305, 1986/87:Fi308 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Fi309, 1986/87:Fi310 yrkande 2, 1986/87:Fi311, 1986/87:Fi312, 1986/87:Fi313 yrkandena 1–3, 1986/87:Fi314, 1986/87:Fi320 yrkande 3, 1986/87:Fi321 yrkande 1, 1986/87:Fi322 och 1986/87:Sk386 yrkande 10 antar av utskottet i *bilaga 3* framlagt förslag till lag om skatteutjämning.

7. Skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner (mom. 3, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 6

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att den del av utskottets yttrande på s. 35 som börjar med "I tre" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Budgetpropositionens förslag till ändrat skatteutjämningssystem innebär att grundgarantin sänks för kommunerna och landstingskommunerna i södra Sverige med i princip fem procentenheter. I tre motioner begärs därför att grundgarantinivån höjs i förhållande till propositionens förslag för Eskilstuna, Gullspångs kommuner resp. för Kalmar län.

Enligt utskottets mening bör propositionens förslag modifieras så att propositionens förslag till grundgarantier för kommunerna och landstingskommunerna i södra och mellersta Sverige höjs med 4 procentenheter, vilket innebär att inte någon kommun får en grundgaranti understigande 101 %. Därigenom undviks de påtagligt negativa effekter som propositionens förslag innebär. Några särskilda åtgärder därutöver för de här nämnda kommunerna torde därför inte vara påkallade. Utskottet avstyrker därför motionerna Fi315, Fi318 och Fi304 yrkande 2.

8. Regional skatteutjämning (mom. 4, motiveringen)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 35 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motion Fi316" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill med anledning av motion Fi316 anföra följande. Ett väl fungerande skatteutjämningssystem bör utjämna de skillnader i skattekraft och kostnader som finns mellan olika kommuner och landstingskommuner. Det finns en uppenbar risk att ett inomregionalt utjämningssystem leder till ökad landstingsskatt, vilket framgår av motionen, och att det kan få effekter på de berörda kommunernas volymutveckling. En högre landstingsskatt leder i sin tur till att staten får ökade kostnader för skatteutjämningsbidrag. Utskottet anser att de speciella svårigheter som kan finnas i vissa kommuner bör klaras med hjälp av de extra skatteutjämningsbidrag som regelmässigt utbetalas till kommuner med en finansiellt besvärlig situation. Utskottet avstyrker med det anförda motion Fi316.

9. Extra skatteutjämningsbidrag (mom. 5, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 6

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "Eftersom utskottet" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Motionärernas yrkande om extra skatteutjämningsbidrag har väckts med anledning av budgetpropositionens förslag till reviderat skatteutjämnings-

system. Utskottet anser emellertid inte att budgetpropositionens förslag bör genomföras vad gäller kommunerna och landstingskommunerna i södra och mellersta Sverige. Utskottet anser att inte någon kommun eller landstingskommun bör få en grundgaranti understigande 101 %. Behovet av extra skatteutjämningsbidrag för att stödja de kommuner som har en besvärlig finansiell situation torde därmed bli väsentligt mindre. Utskottet avstyrker därmed motionerna Fi319 och Fi317 yrkande 2.

10. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. (mom. 6)

Under förutsättning av bifall till reservation 4

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 36 börjar med "I budgetpropositionen" och på s. 37 slutar med "13 607 milj. kr." bort ha följande lydelse:

I budgetpropositionen föreslog regeringen att skatteutjämningsbidragen skulle reduceras från år 1988. Anslaget beräknades till 12 681 milj. kr. för budgetåret 1987/88. Utskottet anser att skatteutjämningssystemet bör bibehållas och i viss mån förstärkas. Utskottet har i det föregående föreslagit vissa förändringar i skatteutjämningssystemet bl.a. att extra skatteutjämningsbidrag skall utgå till kommuner med hög skatt, över 17 kr./skr., som sänker sin skatt. Utskottet föreslår med hänsyn härtill att anslaget beräknas till 13 657 milj. kr.

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

> 6. beträffande *anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.*
>
> att riksdagen med anledning av propositionerna 1986/87:100 bilaga 9 punkt E 1 och 1986/87:150 bilaga 1 mom. 15 samt med avslag på motionerna 1986/87:Fi116 yrkande 10 och 1986/87:Fi320 yrkande 4 till *Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.* för budgetåret 1987/88 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 13 657 000 000 kr.,

11. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. (mom. 6)

Under förutsättning av bifall till reservation 5

Kjell A. Mattsson och Rolf Kenneryd (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 36 börjar med "I budgetpropositionen" och på s. 37 slutar med "13 607 milj. kr." bort ha följande lydelse:

I budgetpropositionen föreslog regeringen att skatteutjämningsbidragen skulle reduceras från år 1988. Anslaget beräknades till 12 681 milj. kr. för budgetåret 1987/88. Utskottet har i det föregående uppdragit åt regeringen att återkomma till riksdagen med vissa förändringar för år 1988 i propositionens förslag till skatteutjämningssystem, bl.a. höjd grundgarantinivå. I

avvaktan härpå beräknas anslaget till 14 350 milj. kr. I beloppet ingår kostnaderna för de förordade förändringarna.

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.*

att riksdagen med anledning av propositionerna 1986/87:100 bilaga 9 punkt E 1 och 1986/87:150 bilaga 1 mom. 15 samt med avslag på motionerna 1986/87:Fi116 yrkande 10 och 1986/87:Fi320 yrkande 4 till *Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.* för budgetåret 1987/88 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 14 350 000 000 kr.,

12. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. (mom. 6)

Under förutsättning av bifall till reservation 6

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 36 börjar med "I budgetpropositionen" och på s. 37 slutar med "13 607 milj. kr." bort ha följande lydelse:

I överensstämmelse med vad utskottet anfört om grundgarantinivåer i skatteutjämningssystemet för år 1988 beräknar utskottet anslaget för skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. till 13 645 milj. kr.

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Fi116 yrkande 10 och med anledning av propositionerna 1986/87:100 bilaga 9 punkt E 1 och 1986/87:150 bilaga 1 mom. 15 samt med avslag på motion 1986/87:Fi320 yrkande 4 till *Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.* för budgetåret 1987/88 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 13 645 000 000 kr.,

13. Skatteutjämningsavgift (mom. 7)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar med "Uttaget av" och slutar med "motion Fi308 (c)" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening skall skatteunderlaget från fysiska personer utgöra underlaget för den skattefinansierade delen av kommunernas verksamhet. Några särskilda avgifter på skatteunderlaget bör därför inte förekomma. Rundgång mellan kommun och stat skall undvikas. Ett system där kommunerna betalar in skattepengar till staten som sedan i sin tur betalar tillbaka dem i form av riktade bidrag är inte bara opraktiskt utan leder till en urgröpning av den kommunala självstyrelsen. Enligt utskottets mening bör därför skatteutjämningsavgiften avvecklas i sin helhet. Utskottet avstyrker

således propositionens förslag till skatteutjämningsavgift liksom de motioner som förordar sådana avgifter.

dels utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *skatteutjämningsavgift*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Fi308 yrkande 3 och 1986/87:Fi320 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om att skatteutjämningsavgift inte skall tas ut fr.o.m. år 1988 på det kommunala skatteunderlaget,

14. Skatteutjämningsavgift (mom. 7)

Kjell A. Mattsson och Rolf Kenneryd (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar med "Uttaget av" och slutar med "Fi308 (c)" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i budgetpropositionens målsättning att på sikt helt avveckla den generella avgiften. Enligt utskottets mening bör man redan nu gå ett steg längre än som föreslås i propositionen. Den särskilda avgiften på 13 öre/skattekrona för kommuner bör avskaffas redan år 1988. Utskottet tillstyrker således motion Fi308 yrkande 3. Avgiften skulle därmed för år 1988 uppgå till 20 öre och för år 1990 till 10 öre för såväl kommuner som landstingskommuner.

dels utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *skatteutjämningsavgift*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Fi308 yrkande 3 och med avslag på motion 1986/87:Fi320 yrkande 6 antar av utskottet i *bilaga 4* framlagt förslag till lag om skatteutjämningsavgift,

15. Skatteutjämningsavgift (mom. 7)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar med "Uttaget av" och slutar med "motion Fi308 (c)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att skatteutjämningssystemet skall finansieras över statsbudgeten. Staten har stora möjligheter att fördela inkomsterna på ett fördelningspolitiskt lämpligt sätt. Skatteutjämningsavgiften bör därför avskaffas. Den omfördelning som skett genom den s.k. Robin Hood-skatten från kommuner med extremt hög skattekraft till de med låg skattekraft bör emellertid bibehållas. Utskottet avstyrker propositionens förslag till skatteutjämningsavgift liksom de motioner som förordar en sådan avgift.

dels utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *skatteutjämningsavgift*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Fi308 yrkande 3 och 1986/87:Fi320 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om att proportionell skatteutjämningsavgift inte skall tas ut fr.o.m. år 1988 på det kommunala skatteunderlaget,

16. Särskild skatteutjämningsavgift (mom. 8)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Kjell A. Mattsson (c) och Rolf Kenneryd (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

I motion Fi308 yrkande 4 begärs att den progressiva skatteutjämningsavgiften skall avskaffas. Utskottet anser det vara fel väg att utjämna skillnader kommuner emellan genom att ta ut en särskild avgift av två–tre kommuner och på så vis tvinga dem att höja utdebiteringen. Enligt utskottets mening bör utdebiteringen i huvudsak återspegla den kommunala servicenivån och effektiviteten. Utskottet tillstyrker med det anförda motion Fi308 yrkande 4.

dels utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

> 8. beträffande *särskild skatteutjämningsavgift*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Fi308 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna att progressiv skatteutjämningsavgift inte skall uttas fr.o.m. år 1988,

17. Kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning (mom. 9)

Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Kjell A. Mattsson (c) och Rolf Kenneryd (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "avstyrks däremot" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att vissa begränsningar bör göras i statens överföringar till kommunerna. Det kommunala skatteutjämningssystemet bör emellertid inte omfattas av dessa nedskärningar. Däremot anser utskottet att kompensationen för slopad kommunal företagsbeskattning helt bör avskaffas år 1988. Utskottet avstyrker därför propositionernas förslag i detta avseende.

dels utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

> 9. beträffande *kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning*
>
> att riksdagen med anledning av propositionerna 1986/87:100 bilaga 9 punkt E 2 och 1986/87:150 bilaga 1 mom. 10 samt med bifall till motionerna 1986/87:Fi112 yrkande 16, 1986/87:Fi228 yrkande 7 och 1986/87:Fi320 yrkande 5 och med avslag på motion Fi116 yrkande 9 till *Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen* för budgetåret 1987/88 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 785 000 000 kr.,

18. Kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning (mom. 9)

FiU 1986/87:29

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "avstyrks däremot" bort ha följande lydelse:

De angelägna behov som finns av vård och omsorg gör att utskottet inte kan godta att kommunsektorn berövas resurser. Utskottet avstyrker därför förslagen att kompensationen till kommunerna för den slopade företagsbeskattningen skall avskaffas eller reduceras. Utskottet anser att riksdagen bör anvisa ett oförändrat belopp om 1 569 milj. kr.

dels utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

> 9. beträffande *kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning*
>
> att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt E 2 och motion 1986/87:Fi116 yrkande 9 samt med avslag på proposition 1986/87:150 bilaga 1 mom. 10 och motionerna 1986/87:Fi112 yrkande 16, 1986/87:Fi228 yrkande 7 och 1986/87:Fi320 yrkande 5 till *Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen* för budgetåret 1987/88 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 569 000 000 kr.,

19. Avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag (mom. 10 a)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Kjell A. Mattsson (c) och Rolf Kenneryd (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 39 börjar med "Bidragen är" och på s. 40 slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

De specialdestinerade bidragen har en tendens att förstärka den skillnad som har sin grund i olikheterna i fråga om skattekraft. Dessa statsbidrag utgår ofta som en bestämd del av kommunernas kostnader för viss verksamhet. Invånarna i de kommuner som vill hålla en hög servicenivå eller standard behöver därför själva bara till en del betala för denna i form av högre skatt. Studier som gjorts visar att det främst är kommuner med hög skattekraft, som har finansiella förutsättningar att utnyttja denna möjlighet. Behovet av framför allt barnomsorg, gymnasieutbildning och färdtjänst tillgodoses därigenom i större utsträckning i kommuner med hög skattekraft än i dem med låg. Det kan således hävdas att de specialdestinerade bidragen motverkar det syfte som ligger bakom skatteutjämningsbidragen, nämligen att utjämna för skillnader i skattekraft.

Dessutom är de specialdestinerade bidragen i allmänhet förknippade med en lång rad detaljregleringar och omfattande administration från såväl den utbetalande myndighetens som den mottagande kommunens sida. Ett omfattande system byggt på specialdestinerade bidrag leder till betydande stelhet och ineffektivitet i resursutnyttjandet i kommunsektorn.

Principen om kommunal självstyrelse och kommunal demokrati borde innebära att medborgarna i enskilda kommuner och landsting själva får bestämma omfattningen och inriktningen av den kommunala resp. landstingskommunala servicen. Bidragssystemet bör därför utformas så att det främjar förverkligandet av denna princip.

Utskottet delar därför den uppfattning som framförs i flera av motionerna att bidragssystemet bör ges en mer generell utformning. Systemet med specialdestinering av bidrag bör därför minska i omfattning.

För att möjliggöra ett mer flexibelt och effektivt resursutnyttjande bör bidragen till kommunerna ges utan villkor. Förutsättningarna i skattekraft och kostnader varierar emellertid kraftigt kommunerna emellan. Bidragssystemet bör därför främst inriktas på att utjämna dessa skillnader. Det kommunala skatteutjämningssystemet bör således bibehållas och förstärkas. Principen bör vara att bidragen inte skall påverkas av kommunala beslut om verksamhetens inriktning och omfattning.

Utskottet tillstyrker därför yrkandena i motionerna att merparten av de specialdestinerade bidragsformerna snarast avvecklas och att en större andel av bidragsgivningen från staten till kommunerna sker inom ramen för ett skatteutjämningssystem. Utskottet anser att regeringen bör ges i uppdrag att snarast lägga fram förslag för riksdagen om en omläggning av statsbidragen i denna riktning. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Fi306, Fi308 yrkande 5, Fi310 yrkande 1, Fi317 yrkande 1, Fi320 yrkande 2, Fi321 yrkandena 2 och 3, Fi304 yrkande 3 och Fi313 yrkande 4 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 10 a) bort ha följande lydelse:

> 10. beträffande *avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag*
>
> a) att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Fi304 yrkande 3, 1986/87:Fi306, 1986/87:Fi308 yrkande 5, 1986/87:Fi310 yrkande 1, 1986/87:Fi313 yrkande 4, 1986/87:Fi317 yrkande 1, 1986/87:Fi320 yrkande 2 samt 1986/87:Fi321 yrkandena 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag (mom. 10 b)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Det finns" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Trots skatteutjämningsbidragen växer klyftorna mellan rika och fattiga kommuner och utgör ett allvarligt samhällsproblem. Tendenser av befolkningskoncentration till storstäderna och folkminskning i flertalet län i landet bidrar till växande klyftor. Detta tvingar fram hög kommunal utdebitering i flertalet kommuner medan vissa andra har många höginkomsttagare och därför kan hålla en relativt låg kommunalskatt. Därigenom drabbas låg- och mellaninkomsttagare relativt sett hårdare eftersom kommunalskatten utgår

med samma procentsats oavsett inkomst. För att lösa dessa skatteproblem bör som föreslås i motion Fi302 ett system med en enhetsskatt för stat och kommun snarast utredas. Av denna skatt bör kommunerna få sin andel för att klara basbehoven beräknade utifrån faktorer som befolkningsstruktur, skolans och den sociala omvårdnadens behov. Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi302 yrkande 3 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 10 b) bort ha följande lydelse:

10. beträffande *avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag*

b) att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Fi302 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om tillsättande av en parlamentarisk utredning om övergång till enhetsskatt för stat och kommuner,

21. Ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel (mom. 11 c)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 13 och 16

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Utskottet har inte" och slutar med "särskild skatteutjämningsavgift" bort ha följande lydelse:

Utskottet har inte något att erinra mot propositionens förslag till ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel. Utskottet avstyrker emellertid propositionens förslag till lag om skatteutjämning. Det innebär att hänvisningen till denna lag bör utgå ur här aktuella lagförslag.

dels utskottets hemställan under 11 c) bort ha följande lydelse:

11. beträffande *ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel*

att riksdagen

c) antar det i proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt E mom. 4 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m., med den ändringen

dels att 1 § utgår ur lagförslaget,

dels att 4 § femte stycket erhåller följande som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse

4 §

Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos staten enligt denna paragraf, fördelas med en tolftedel på varje kalendermånad. Vad som återstår, sedan avräkning har skett enligt 52 § uppbördslagen (1953:272), 16 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension, 9 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare *och 14 § lagen (1987:000) om skatteutjämning*, skall länsskattemyndigheten utanordna till kommunen den 20 i månaden. Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att utbetalningen skall grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari och februari grundats på inte motsvarar en tolftedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i mars månad.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos staten enligt denna paragraf, fördelas med en tolftedel på varje kalendermånad. Vad som återstår, sedan avräkning har skett enligt 52 § uppbördslagen (1953:272), 16 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension, 9 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare skall länsskattemyndigheten utanordna till kommunen den 20 i månaden. Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att utbetalningen skall grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari och februari grundats på inte motsvarar en tolftedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i mars månad.

dels att övergångsbestämmelserna erhåller följande lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

22. Ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel (mom. 11 c)

Under förutsättning av bifall till reservation 16

Anne Wibble (fp), Lars De Geer (fp), Kjell A. Mattsson (c) och Rolf Kenneryd (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Utskottet har inte" och slutar med "särskild skatteutjämningsavgift" bort ha följande lydelse:

Utskottet har inte något att erinra mot propositionens förslag till ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel. Utskottet avstyrker emellertid propositionens förslag till lag om skatteutjämning. Hänvisningar i här

berörd lagtext till denna lag bör därför utgå och ersättas av hänvisningar till förslag till lag om skatteutjämningsavgift.

dels utskottets hemställan under 11 c) bort ha följande lydelse:

11. beträffande *ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel*

att riksdagen

c) antar det i proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt E mom. 4 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m., med den ändringen

dels att 1 § utgår ur lagförslaget,

dels att 4 § femte stycket erhåller följande som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse

Regeringens förslag	*Reservanternas förslag*
4 §	
Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos staten enligt denna paragraf, fördelas med en tolftedel på varje kalendermånad. Vad som återstår, sedan avräkning har skett enligt 52 § uppbördslagen (1953:272), 16 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension, 9 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare *och 14 § lagen (1987:000) om skatteutjämning*, skall länsskattemyndigheten utanordna till kommunen den 20 i månaden. Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att utbetalningen skall grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari och februari grundats på inte motsvarar en tolftedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i mars månad.	Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos staten enligt denna paragraf, fördelas med en tolftedel på varje kalendermånad. Vad som återstår, sedan avräkning har skett enligt 52 § uppbördslagen (1953:272), 16 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension, 9 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, *8 § lagen (1987:000) om skatteutjämningsavgift*, skall länsskattemyndigheten utanordna till kommunen den 20 i månaden. Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att utbetalningen skall grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari och februari grundats på inte motsvarar en tolftedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i mars månad.

dels att övergångsbestämmelserna erhåller följande lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987. Intill den 1 januari 1988 skall dock 8 § lagen (1987:000) om skatteutjämningsavgift avse 8 § lagen (1985:533) om skatteutjämningsavgift.

23. Ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel (mom. 11 c och d)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 6 och 15

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Utskottet har inte" och slutar med "särskild skatteutjämningsavgift" bort ha följande lydelse:

Utskottet har inte något att erinra mot propositionens förslag till ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel. Utskottet anser emellertid att en progressiv avgift bör tas ut av kommuner med hög egen skattekraft. Den proportionella avgiften däremot bör avskaffas. Hänvisningar i här aktuella lagförslag bör därför endast göras till lagen om den progressiva avgiften (benämnd särskild avgift).

dels utskottets hemställan under 11 c) och d) bort ha följande lydelse:

11. beträffande *ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel*

att riksdagen

c) antar det i proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt E mom. 4 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m., med den ändringen

dels att 4 § femte stycket erhåller följande som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse

Regeringens förslag	*Reservanternas förslag*
4 §	
Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos staten enligt denna paragraf, fördelas med en tolftedel på varje kalendermånad. Vad som återstår, sedan avräkning har skett enligt 52 § uppbördslagen (1953:272), 16 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension, 9 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare *och 14 § lagen (1987:000) om skatteutjämning*, skall länsskattemyndigheten utanordna till kommunen den 20 i månaden. Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna janu-	Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos staten enligt denna paragraf, fördelas med en tolftedel på varje kalendermånad. Vad som återstår, sedan avräkning har skett enligt 52 § uppbördslagen (1953:272), 16 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension, 9 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, *8 § lagen (1987:000) om skatteutjämning och 4 § lagen (1987:000) om särskild skatteutjämningsavgift*, skall länsskattemyndigheten utanordna till kommunen den 20 i månaden. Är kommunens ford-

Regeringens förslag	*Reservanternas förslag*
ari och februari, skall utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att utbetalningen skall grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari och februari grundats på inte motsvarar en tolftedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i mars månad.	ran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att utbetalningen skall grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari och februari grundats på inte motsvarar en tolftedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i mars månad.

dels att övergångsbestämmelserna erhåller följande lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

d) antar det i proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt E mom. 5 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m.,

24. Konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser (mom. 12)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Kjell A. Mattsson (c) och Rolf Kenneryd (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motion Fi307" bort ha följande lydelse:

De nu uppräknade åtgärderna har uppenbarligen inte medfört en sådan förbättring som motionärerna efterlyser vad avser analyser och konsekvensbeskrivningar i propositioner som berör den kommunala sektorn. Riksdagen bör därför med anledning av motion Fi307 ge regeringen till känna att sådana propositioner skall klart redovisa förslagens effekter för den kommunala ekonomin.

dels utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser*
att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Fi307 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 41 som börjar med "Av vad" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att åtgärder måste vidtas för att tillgodose de stora krav som ställs på den gemensamma sektorn, främst inom skola och sjukvård. Därigenom underlättas också den kommunala tillväxten, vilket bidrar till att minska arbetslösheten. Utskottet anser således att såväl sociala som samhällsekonomiska skäl talar för en kraftigare tillväxt av den kommunala sektorn. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion Fi116 att 2 miljarder kronor anvisas för arbete, vård och omsorg inom den kommunala sektorn.

dels utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *övriga anslag*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Fi116 yrkande 11 till *Bidrag för arbete, vård och omsorg inom den kommunala sektorn* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 2 000 000 000 kr.

Utskottets lagförslag

Förslag till
Lag om skatteutjämningsavgift

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Landstingskommun och kommun skall erlägga avgift (skatteutjämningsavgift) enligt denna lag.

2 § Avgiftsunderlaget utgörs av antalet skattekronor enligt taxeringsnämndens beslut vid taxeringen till kommunal inkomstskatt närmast föregående år samt det antal skattekronor som tillskjuts för året enligt lagen (1979:362) om skatteutjämningsbidrag.

3 § Avgiften utgör för landstingskommun 34 öre per skattekrona.

4 § Avgiften utgör för kommun 47 öre per skattekrona.

5 § Med medelskattekraften förstås den enligt 12 § lagen (1979:362) om skatteutjämningsbidrag fastställda medelskattekraften att användas vid beräkning av skatteutjämningsbidrag för året.

6 § Ändras rikets indelning i landstingskommuner eller kommuner, beräknas skatteutjämningsavgift på grundval av den indelning som gäller vid ingången av året.

7 § Länsskattemyndigheten fastställer skatteutjämningsavgift och tillställer senast den 25 januari landstingskommun och kommun uppgift om avgiftens belopp för året.

Till ledning för landstingskommuns och kommuns budgetarbete skall länsskattemyndigheten senast den 10 september lämna landstingskommun och kommun uppgift om uppskattad skatteutjämningsavgift för nästa år.

8 § Skatteutjämningsavgiften skall betalas med en tolftedel varje månad under året genom avräkning med lika belopp vid varje utbetalning av landstingsskatt och kommunalskatt enligt 4 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m. Är avgiften inte uträknad vid avräkningstillfällena i månaderna januari och februari, får avräkning ske med ett uppskattat belopp. Om något av de belopp som avräknas i månaderna januari och februari inte motsvarar en tolftedel av landstingskommunens eller kommunens avgift, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om det belopp som avräknas i mars månad.

9 § Länsskattemyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen genom besvär.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987 och tillämpas första gången i fråga om skatteutjämningsavgift för år 1988.
2. Avgiftsunderlaget för år 1988 skall justeras på det sätt som anges i 1 c § lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser om det kommunala skatteunderlaget m. m.
3. Genom lagen upphävs lagen (1985:533) om skatteutjämningsavgift. Den upphävda lagen tillämpas dock alltjämt i fråga om skatteutjämningsavgift för åren 1986 och 1987.

Utskottets lagförslag

Förslag till
Lag om särskild skatteutjämningsavgift

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Landstingskommun och kommun skall erlägga särskild skatteutjämningsavgift om antalet skattekronor enligt taxeringsnämndens beslut vid taxeringen till kommunal inkomstskatt föregående år överstiger vad som motsvarar 130 procent av medelskattekraften.

2 § Avgiftsunderlaget är antalet skattekronor vid den taxering som avses i 1 §.

3 § Den särskilda skatteutjämningsavgiften är

5 kronor per skattekrona till den del underlaget överstiger vad som motsvarar 130 men inte överstiger vad som motsvarar 135 procent av medelskattekraften,

6 kronor per skattekrona till den del underlaget överstiger vad som motsvarar 135 men inte överstiger vad som motsvarar 145 procent av medelskattekraften,

8 kronor per skattekrona till den del underlaget överstiger vad som motsvarar 145 procent av medelskattekraften.

4 § I fråga om den särskilda skatteutjämningsavgiften tillämpas vad som sägs i 5–9 §§ lagen (1987:000) om skatteutjämningsavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987 och tillämpas första gången i fråga om särskild skatteutjämningsavgift för år 1988. Avgiftsunderlaget för år 1988 skall justeras på sätt anges i 1 c § lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser om det kommunala skatteunderlaget m. m.

Reservantens lagförslag

Reservation 6 (mom. 2) (vpk)

Förslag till
Lag om skatteutjämning

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Landstingskommun och kommun kan få skatteutjämningsbidrag enligt denna lag.

2 § I lagen förstås med

skatteutjämningsår det år under vilket skatteutjämningsbidraget utbetalas,

eget skatteunderlag antalet skattekronor enligt taxeringsnämndens beslut om taxering till kommunal inkomstskatt året före skatteutjämningsåret,

egen skattekraft skatteunderlag per kyrkobokförd invånare vid ingången av året före skatteutjämningsåret,

medelskattekraft skatteunderlaget för riket per kyrkobokförd invånare vid ingången av året före skatteutjämningsåret,

garanterad skattekraft det procenttal av medelskattekraften som motsvaras av landstingskommunens eller kommunens grundgaranti enligt 3 och 4 §§ justerad enligt 5 §,

garanterat skatteunderlag det antal skattekronor som motsvarar den garanterade skattekraften,

tillskott av skatteunderlag det antal skattekronor varmed det egna skatteunderlaget understiger det garanterade skatteunderlaget.

Grundgaranti och garanterad skattekraft

3 § För landstingskommun gäller följande skattekraft i procent av medelskattekraften som grundgaranti.

Landstingskommuner	Grundgaranti
Norrbottens läns landstingskommun	141
Västerbottens läns landstingskommun	129
Jämtlands läns landstingskommun	125
Västernorrlands läns landstingskommun	115
Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs läns landstingskommuner	107
Blekinge läns landstingskommun	107
Örebro och Västmanlands läns landstingskommuner	105
Övriga landstingskommuner	101

4 § För kommun gäller följande skattekraft i procent av medelskattekraften som grundgaranti.

Län	Kommuner	Grundgaranti
Stockholms	Samtliga	101
Uppsala	Enköping, Håbo och Uppsala	101
	Östhammar	107
	Tierp och Älvkarleby	109
Södermanlands	Samtliga	101
Östergötlands	Finspång, Linköping, Mjölby, Motala, Norrköping, Söderköping, Vadstena, Åtvidaberg och Ödeshög	101
	Boxholm, Kinda och Ydre	105
	Valdemarsvik	113
Jönköpings	Samtliga	101
Kronobergs	Alvesta, Ljungby, Växjö och Älmhult	101
	Markaryd	105
	Lessebo, Tingsryd och Uppvidinge	109
Kalmar	Samtliga utom Hultsfred och Högsby	101
	Hultsfred	103
	Högsby	107
Gotlands	Gotland	119
Blekinge	Samtliga	107
Kristianstads	Samtliga	101
Malmöhus	Samtliga	101
Hallands	Samtliga	101
Göteborgs och Bohus	Göteborg, Härryda, Kungälv, Munkedal, Mölndal, Orust, Partille, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Tjörn	101
	Lysekil, Stenungsund och Uddevalla	105
	Öckerö	111
Älvsborgs	Ale, Alingsås, Borås, Herrljunga, Lerum, Lilla Edet, Mark, Mellerud, Svenljunga, Tranemo, Trollhättan, Ulricehamn, Vårgårda och Vänersborg	101
	Färgelanda	105
	Åmål	107
	Bengtsfors och Dals-Ed	109
Skaraborgs	Samtliga utom Gullspång	101
	Gullspång	107
Värmlands	Karlstad	105
	Hammarö	107
	Arvika, Eda, Filipstad, Forshaga, Grums, Hagfors, Kil, Kristinehamn, Munkfors, Storfors, Sunne, Säffle och Årjäng	109
	Torsby	115
Örebro	Hallsberg och Kumla	105
	Askersund, Laxå och Örebro	107
	Degerfors och Karlskoga	107
	Hällefors, Lindesberg och Nora	109
	Ljusnarsberg	111

Västmanlands	Västerås	101
	Arboga, Heby, Kungsör, Köping och Sala	103
	Hallstahammar och Surahammar	105
	Fagersta och Norberg	109
	Skinnskatteberg	111
Kopparbergs	Falun	105
	Borlänge	107
	Avesta, Hedemora, Ludvika, Smedjebacken och Säter	109
	Gagnef, Leksand, Rättvik och Vansbro	111
	Mora	113
	Orsa	115
	Malung	119
	Älvdalen	135
Gävleborgs	Gävle	105
	Sandviken	107
	Hofors, Hudiksvall, Nordanstig och Ockelbo	111
	Bollnäs, Ovanåker och Söderhamn	113
	Ljusdal	119
Västernorrlands	Härnösand, Sundsvall och Timrå	115
	Kramfors och Örnsköldsvik	117
	Ånge	121
	Sollefteå	127
Jämtlands	Östersund	115
	Berg och Bräcke	127
	Krokom och Ragunda	129
	Härjedalen och Åre	133
	Strömsund	137
Västerbottens	Umeå	117
	Nordmaling, Robertsfors och Skellefteå	119
	Bjurholm, Vindeln och Vännäs	127
	Norsjö	133
	Malå	135
	Lycksele	137
	Sorsele, Storuman och Vilhelmina	145
	Dorotea och Åsele	147
Norrbottens	Luleå och Piteå	127
	Haparanda och Kalix	133
	Boden och Älvsbyn	135
	Arvidsjaur	141
	Gällivare och Kiruna	143
	Arjeplog, Jokkmokk och Överkalix	145
	Övertorneå	147
	Pajala	151

5 § Med utgångspunkt i grundgarantin enligt 3 och 4 §§ beräknas årligen den garanterade skattekraften. Denna utgörs av grundgarantin med tillägg eller avdrag för landstingskommun för åldersstrukturens inverkan på landstingskommunens kostnader och för kommun för åldersstrukturens och den sociala strukturens inverkan på kommunens kostnader. För landstingskommun och kommun som inte ingår i landstingskommun skall hänsyn tas till skillnader i fråga om kostnader för sjukvård. För kommun skall hänsyn tas till skillnader i fråga om kostnader för barnomsorg, grundskola, gymnasieskola,

äldreomsorg, kommunalt bostadstillägg till folkpension, socialbidrag samt statskommunala bostadsbidrag.

I fråga om landstingskommun och kommun vars folkmängd senaste tioårsperioden har minskat skall tillägg göras för den befolkningsminskning som överstiger fem procent.

Skatteutjämningsbidrag

6 § Landstingskommun och kommun får skatteutjämningsbidrag, om det egna skatteunderlaget understiger det garanterade skatteunderlaget. Bidraget motsvarar tillskottet av skatteunderlag multiplicerat med skattesatsen för skatteutjämningsåret i den mån denna inte överstiger för landstingskommun 13 kronor 50 öre per skattekrona, för kommun som ingår i landstingskommun 16 kronor per skattekrona och för annan kommun 29 kronor 50 öre per skattekrona.

7 § Regeringen får efter ansökan bevilja extra skatteutjämningsbidrag. Ansökan inges till länsstyrelsen senast den 31 mars året före skatteutjämningsåret.

Administrativa bestämmelser

8 § Ändras rikets indelning i landstingskommuner eller kommuner beräknas tillskott av skatteunderlag på grundval av den indelning som gäller vid skatteutjämningsårets ingång.

9 § Länsskattemyndigheten fastställer tillskott av skatteunderlag samt lämnar senast den 25 januari skatteutjämningsåret landstingskommun och kommun uppgift om tillskottets storlek.

Till ledning för landstingskommuns och kommuns budgetarbete skall länsskattemyndigheten senast den 10 september året före skatteutjämningsåret lämna landstingskommun och kommun uppgift om uppskattat tillskott av skatteunderlag.

10 § Statistiska centralbyrån fastställer medelskattekraften senast den 31 december året före skatteutjämningsåret.

11 § I fråga om utbetalning av skatteutjämningsbidrag under skatteutjämningsåret tillämpas bestämmelserna i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.

12 § Statistiska centralbyråns eller länsskattemyndighets beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987 och tillämpas första gången i fråga om skatteutjämningsåret 1988 om inte annat följer av punkten 2 nedan.

2. Genom lagen upphävs lagen (1979:362) om skatteutjämningsbidrag och lagen (1985:533) om skatteutjämningsavgift. De upphävda lagarna tillämpas dock alltjämt i fråga om skatteutjämningsbidrag för år 1987 och tidigare år respektive skatteutjämningsavgift för åren 1986 och 1987.

Reservanternas lagförslag

Reservation 14 (mom. 7) (c)

Förslag till
Lag om skatteutjämningsavgift

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Landstingskommun och kommun skall erlägga avgift (skatteutjämningsavgift) enligt denna lag.

2 § Avgiftsunderlaget utgörs av antalet skattekronor enligt taxeringsnämndens beslut vid taxeringen till kommunal inkomstskatt närmast föregående år samt det antal skattekronor som tillskjuts för året enligt lagen (1979:362) om skatteutjämningsbidrag.

3 § Avgiften utgör för landstingskommun 10 öre per skattekrona.

4 § Avgiften utgör för kommun 10 öre per skattekrona.

5 § Med medelskattekraften förstås den enligt 12 § lagen (1979:362) om skatteutjämningsbidrag fastställda medelskattekraften att användas vid beräkning av skatteutjämningsbidrag för året.

6 § Ändras rikets indelning i landstingskommuner eller kommuner, beräknas skatteutjämningsavgift på grundval av den indelning som gäller vid ingången av året.

7 § Länsskattemyndigheten fastställer skatteutjämningsavgift och tillställer senast den 25 januari landstingskommun och kommun uppgift om avgiftens belopp för året.

Till ledning för landstingskommuns och kommuns budgetarbete skall länsskattemyndigheten senast den 10 september lämna landstingskommun och kommun uppgift om uppskattad skatteutjämningsavgift för nästa år.

8 § Skatteutjämningsavgiften skall betalas med en tolftedel varje månad under året genom avräkning med lika belopp vid varje utbetalning av landstingsskatt och kommunalskatt enligt 4 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m. Är avgiften inte uträknad vid avräkningstillfällena i månaderna januari och februari, får avräkning ske med ett uppskattat belopp. Om något av de belopp som avräknas i månaderna januari och februari inte motsvarar en tolftedel av landstingskommunens eller kommunens avgift, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om det belopp som avräknas i mars månad.

9 § Länsskattemyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen genom besvär.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987 och tillämpas första gången i fråga om skatteutjämningsavgift för år 1988.

2. Avgiftsunderlaget för år 1988 skall justeras på det sätt som anges i 1 c § lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser om det kommunala skatteunderlaget m. m.

3. Genom lagen upphävs lagen (1985:533) om skatteutjämningsavgift. Den upphävda lagen tillämpas dock alltjämt i fråga om skatteutjämningsavgift för åren 1986 och 1987.

4. Avgiften är, i stället för vad som sägs i 3 och 4 §§, för varje skattekrona

år 1988:

20 öre för landstingskommun och kommun,

år 1989:

15 öre för landstingskommun och kommun.

Tabellförteckning

Tabell 1	Vissa inkomster för landstingen 1970–1985, i procent av resp. års totala inkomster	29
Tabell 2	Vissa inkomster för kommunerna 1970–1985, i procent av resp. års totala inkomster	29
Tabell 3	Statsbidrag och ersättningar till kommuner och landstingskommuner (miljarder kronor)	30
Tabell 4	Förslag till förändringar av transfereringarna till och från kommunsektorn år 1988, framlagda i budgetpropositionen och i partimotioner	32
Tabell 5	Skatteutjämningsbidrag åren 1985–1988 (milj. kr.)	36

Innehåll

Sammanfattning ... 1
Inledning ... 1
Propositionernas förslag ... 3
Proposition 100 bilaga 9 (hemställan) ... 3
1 Förslag till Lag om skatteutjämning ... 4
2 Förslag till Lag om ändring i uppbördslagen (1953:272) ... 9
3 Förslag till Lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare ... 11
4 Förslag till Lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m. ... 12
5 Förslag till Lag om ändring i lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m. 15
Proposition 150 bilaga 1 (hemställan) ... 16
Motionsyrkandena ... 16
Propositionerna ... 21
Motionerna ... 23
Utskottet ... 29
Statsbidragen till kommunsektorn ... 29
Skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner ... 35
Regional skatteutjämning ... 35
Extra skatteutjämningsbidrag ... 35
Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. ... 36
Skatteutjämningsavgift ... 37
Kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning ... 37
Avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag ... 37
Ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel ... 40
Konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser ... 40
Övriga anslag ... 41
Hemställan ... 41

Reservationer
1. Inriktningen av besparingar gentemot kommunsektorn (mom. 1) (m) ... 44
2. Inriktningen av besparingar gentemot kommunsektorn (mom. 1) (c) ... 45
3. Inriktningen av besparingar gentemot kommunsektorn (mom. 1) (vpk) ... 46
4. Förslaget till reviderat skatteutjämningssystem (mom. 2) (m) ... 47
5. Förslaget till reviderat skatteutjämningssystem (mom. 2) (c) ... 48
6. Förslaget till reviderat skatteutjämningssystem (mom. 2) (vpk) ... 49
7. Skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner (mom. 3, motivering) (vpk) ... 51
8. Regional skatteutjämning (mom. 4, motivering) (m) ... 51
9. Extra skatteutjämningsbidrag (mom. 5, motivering) (vpk) ... 51

10. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. (mom. 6) (m) 52
11. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. (mom. 6) (c) 52
12. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. (mom. 6) (vpk) 53
13. Skatteutjämningsavgift (mom. 7) (m) 53
14. Skatteutjämningsavgift (mom. 7) (c) 54
15. Skatteutjämningsavgift (mom. 7) (vpk) 54
16. Särskild skatteutjämningsavgift (mom. 8) (m, fp, c) 55
17. Kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning (mom. 9) (m, c) 55
18. Kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning (mom. 9) (vpk) 56
19. Avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag (mom. 10 a) (m, fp, c) 56
20. Avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag (mom. 10 b) (vpk) 57
21. Ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel (mom. 11 c) (m) 58
22. Ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel (mom. 11c) (fp, c) 59
23. Ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel (mom. 11 c och d) (vpk) 61
24. Konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser (mom. 12) (m, fp, c) 62
25. Övriga anslag (mom. 13) (vpk) 62

Bilagor

1. Utskottets förslag till lag om skatteutjämningsavgift 64
2. Utskottets förslag till lag om särskild skatteutjämningsavgift 65
3. Reservantens (vpk) förslag till lag om skatteutjämning 66
4. Reservanternas (c) förslag till lag om skatteutjämningsavgift 70

Tabellförteckning 72